
Over Waarheid

De Tirannie
van Illusie

Stefan Molyneux

Voor mijn geliefde vrouw Christina, die mij alles leert dat waar is, en me laat zien dat alles mogelijk is...

...en aan de luisteraars van Freedomain Radio, wiens passie, gulheid en medewerking dit boek— en al de boeken die nog komen - mogelijk hebben gemaakt. Ik dank jullie voor schenken van deze tijd.

Bezoek alstublieft www.freedomainradio.com voor meer informatie over filosofie.

Over Waarheid: De Tirannie van Illusie, (originele titel “On Thruth the Tyranny of Illusion”) Copyright 2007 door Stefan Molyneux.

© 2007 Nederlandse vertaling Eduard van der Horst

Alle rechten voorbehouden. Gedrukt in de Verenigde Staten van Amerika. Geen deel van dit boek mag worden gereproduceerd op welke manier dan ook zonder schriftelijke toestemming, behalve in het geval van korte citaten omvat in kritische artikelen of recensies. Voor informatie, bezoek alstublieft www.freedomainradio.com

The Freedomain Library, Volume 1

Versie 1.0, 26 Juli 2007

Alleen al vanuit een praktisch oogpunt op korte termijn wil je dit boek echt niet lezen. Dit boek zal je leven overhoop halen. Het zal nooit meer zijn zoals het geweest is. Dit boek zal al je relaties veranderen - in het bijzonder de relatie met jezelf. Dit boek zal je leven veranderen, zelfs als je geen van de voorstellen die het bevat opvolgt. Dit boek zal je veranderen, zelfs als je het oneens bent met elk idee dat het beschrijft. Zelfs als je het nu neerlegt heeft dit boek je leven veranderd omdat je nu weet dat je bang bent voor verandering.

Dit boek is radioactief en pijnlijk – het is tussen twee haakjes het soort straling en pijn dat je zal genezen.

Relaties

Er bestaan eigenlijk slechts drie soorten relaties. De eerste soort is degene waar we allemaal van dromen – vreugdevol, tot ieders voordeel, diep, betekenisvol, leuk, werkelijk een plezier om te hebben en vast te houden.

Dit soort relatie is buitengewoon zeldzaam. Als dit soort relatie een dier was zou het niet eens op de lijst van beschermde dieren staan. Volgens velen zou het als uitgestorven beschouwd worden.

De tweede soort relatie is tot wederzijds voordeel, niet vreugdevol, diep of betekenisvol. Dit soort relatie heb je met je kruidenier, bankier en misschien je baas. Het is vrijwillig gedefinieerd door een impliciet of expliciet contract. Het kan gewoonlijk verbroken worden of is toegestaan te verlopen zonder schuld, spijt of wroeging.

Dit soort relatie is niet ongewoon maar ook niet erg belangrijk. We verliezen ons leven, ons geluk of onze diepste ziel niet met het verlies van deze relaties. Zij zijn zogezegd “koele berekeningen waar beiden voordeel bij hebben “We zijn niet verplicht naar het sterfbed van onze bankiers, en onze kruideniers te gaan. Onze kruideniers dwingen ons niet naar de kerk te gaan als we niet geloven. We raken zelden in conflict met onze bazen, over of we wel of niet onze kinderen zouden moeten dopen.

Nee, het is de derde soort relatie waar we ons het meest mee bezig houden in ons leven. Het is de derde soort relaties die ons zo vaak kwelt. Het is de derde soort relatie die onze vreugde, integriteit en onafhankelijkheid ondermijnt.

De eerste soort relatie gaat niet over verplichtingen maar plezier. Er is geen behoefte aan schuld en manipulatie, pesten of beheersing, vraag om tranen of passieve agressie. We hebben geen verplichtingen nodig om te doen wat ons plezier geeft. Evenmin als het nodig is een kind over te halen snoep te eten.

De tweede soort relatie gaat over verplichtingen maar vrijwillig aangegaan tot het voordeel van beiden. We betalen onze hypotheek, de bank geeft ons een huis. De relatie is contractueel en behoeft dus geen schuldgevoel of manipulatie.

Het is de derde soort relatie waar dit boek zich op zal richten.

Het is de derde soort relatie die ons levend verslind.

De derde soort

De derde soort relatie bestaat uit drie basisonderdelen. Ten eerste is hij niet gekozen. Ten tweede zijn er verplichtingen bij betrokken. En ten derde worden die als moreel beschouwd.

Het eerste en meest belangrijke aspect van deze soort relaties is dat ze niet vrijwillig zijn aangegaan. Je groeit ermee op vanaf je geboorte. Je hebt je ouders niet gekozen. Je hebt je broers en zussen niet gekozen. Je hebt je familie niet gekozen. Je hebt je land niet gekozen. Je hebt je eigen cultuur niet gekozen. Je hebt je regering niet gekozen. Je hebt je religie niet gekozen. Je hebt je school niet gekozen. Je hebt je onderwijzers niet gekozen.

Jammer genoeg, was de lijst bijna oneindig lang toen je nog kind was.

Je bent op deze wereld geboren zonder keuze van familie, sociale, educatieve, politieke en geologische omgeving. Dat is hoofdzakelijk toeval. En voor de rest van je leven zal iedereen proberen je te overtuigen dat jij voor dat toeval verantwoordelijk bent.

Je ouders besloten een kind te krijgen – jij bent op geen enkele wijze betrokken bij deze keuze. Omdat je nog niet eens bestond op het moment dat hiervoor werd gekozen. Zelfs indien de conceptie een ongelukje was, of adoptie, hadden je (pleeg) ouders ervoor gekozen je te houden.

Feitelijk was de relatie met je ouders in essentie contractueel toen je kind was. Op vergelijkbare wijze dat wanneer je een hond koopt, je de verplichting op je neemt hem te voeden. Natuurlijk heeft het de voorkeur – en is het zeker mogelijk – dat de relatie met je ouders liefdevol, wederzijds vreugdevol, respectvol en alom plezierig is.

Maar zoals al eerder gezegd, dit soort relatie is jammer genoeg erg zeldzaam.

Hele generaties kinderen zijn opgegroeid met het idee dat het feit geboren te zijn een verplichting creëert.

Dat is geheel onjuist, en één van de meest destructieve mythen van de mensheid.

Eerst zal ik je vertellen wat waar is. Vervolgens zal ik je vertellen waarom het waar is. En dan zal ik je vertellen hoe te veranderen.

Wat is waar

Het is waar dat je ouders gekozen hebben je te nemen. Het is waar dat door die keuze te maken je ouders uitgingen van een vrijwillige verplichting jegens jou. Deze verplichting bestaat uit twee basisonderdelen: de eerste was fysiek en de tweede moreel.

Het fysieke deel van de verplichting was kleding, voedsel, medische verzorging, onderdak etc – De noodzakelijke lichamelijke behoeftes. Ik ga daar niet te veel tijd aan besteden in dit boek, omdat het merendeel van de ouders erin slagen hun kinderen te voorzien van voedsel en onderdak.

Degenen die hierin falen, blijven zo overduidelijk in gebreke dat een filosofisch boek nauwelijks nodig is om hun tekortkomingen te belichten.

De morele verplichtingen die je ouders op zich namen door jou te nemen waren tweevoudig. Het eerste deel wordt min of meer begrepen binnen de samenleving en bestaat uit alle standaard deugden zoals je opvoeden, veiligheid bieden, weghouden van lichamelijk en emotioneel misbruik enz.

Het tweede deel van je ouders verplichtingen jegens jou is meer subtiel en corrosief. Dit is het gebied van de integriteit, en is een grote uitdaging voor samenlevingen over de hele wereld.

Integriteit

De grootste tekortkomingen van ouders bevinden zich op het gebied van de integriteit. Integriteit kan worden gedefinieerd als de samenhang tussen werkelijkheid, ideeën en gedrag. Niet in overeenstemming met de werkelijkheid is een kind vertellen dat pappa “ziek” is terwijl hij feitelijk dronken is. Consequent gedrag is niet, je kind slaan omdat het een ander kind heeft geslagen. De waarde van dit soort integriteit wordt ook door velen begrepen, hoewel gebrekkig in praktijk gebracht. En we zullen het er hier dan ook niet veel meer over hebben.

Het is consequent zijn wat betreft ideeën wat de meest problemen veroorzaakt voor gezinnen – en de oorzaak van het meest langdurige lijden van kinderen gedurende hun hele leven.

Toen je nog kind was werd je keer op keer verteld dat bepaalde gedragingen goed of slecht waren. De waarheid vertellen was goed.

Stelen was slecht. Je broer slaan was slecht; je oma helpen was goed.

Op tijd zijn was goed. Het verzaken van karwijtjes was slecht.

Inbegrepen binnen deze instructies – *morele* instructies – was de aanname dat je ouders wisten wat goed en kwaad was.

Denk je werkelijk dat het zo was? Denk je, dat je ouders wisten wat goed en kwaad was toen je kind was?

Als we een kind vertellen dat iets verkeerd is – niet slechts onjuist, maar *moreel* verkeerd – zijn er eigenlijk maar twee mogelijkheden. De eerste is dat we echt *weten* wat in het algemeen goed en kwaad is, en we onze universele kennis van goed en kwaad toepassen ten aanzien van een specifieke handeling van het kind.

Dit is de wijze waarop het altijd wordt voorgespiegeld aan het kind. Het is bijna altijd de meest gevaarlijke leugen ter wereld.

De tweede mogelijkheid is dat we ons kind vertellen dat zijn handelingen “fout” zijn vanwege verschillende redenen die totaal niets van doen hebben met moraal.

We kunnen bijvoorbeeld een kind vertellen dat stelen verkeerd is omdat:

1. We beschaamd zijn door het gedrag van het kind.
  2. We bang zijn als slechte ouders beoordeeld te worden.
  3. We bang zijn dat de diefstal die het kind gepleegd heeft ontdekt wordt.
  4. We simpelweg herhalen wat ons verteld is.
  5. We genoeg halen uit het vernederen van ons kind.
  6. We ons, door het kind op ethische gronden terecht te wijzen superieur voelen.
  7. We onze kinderen gedrag willen laten vermijden waar *we* zelf voor gestraft werden als kinderen.
- ..... enz, enz

Als we ervan uitgaan dat ze niet bang zijn, zullen de meeste kinderen wanneer ze de eerste morele instructies krijgen antwoorden met

“waarom?” Waarom is stelen verkeerd? Waarom is liegen verkeerd? Waarom is pesten verkeerd? Waarom is slaan verkeerd?

Dit zijn allemaal volstrekt geldige vragen, vergelijkbaar met het vragen waarom de lucht blauw is. Het probleem ontstaat door het feit dat de ouders geen rationele antwoorden hebben, maar eindeloos doen alsof.

Wanneer een kind ons vraagt waarom iets verkeerd is, worden we in een verschrikkelijke positie gedwongen. Als we zeggen dat we niet weten waarom liegen in het algemeen verkeerd is, geloven we dat we de morele autoriteit verliezen in de ogen van de kinderen. Als we zeggen dat *we weten* waarom liegen verkeerd is behouden we de morele autoriteit, maar alleen door tegen onze kinderen te liegen.

Sinds de val van religie zijn we de weg kwijt in termen van ethiek.

Als atheïst rouw ik niet om het verlies van de illusies van goden en duivels, maar ik ben gealarmeerd over het feit dat we nog niet hebben toegeven dat de val van religie ons geen objectief en moreel kompas heeft opgeleverd.

Door het gebrek toe te geven dat we niet weten wat we ethisch doen, begaan we een ernstige morele fout ten opzichte van onze kinderen.

In feite liegen we tegen ze over wat goed is.

We zeggen ze dat bepaalde dingen die ze doen goed of slecht zijn – alleen vertellen we ze er niet bij dat we niet weten *waarom* die dingen goed of slecht zijn. Als ons kind ons vraagt waarom liegen verkeerd is, kunnen we zeggen dat het mensen pijn doet – maar dat doet tandheelkunde ook – of we kunnen zeggen “Jij vindt het niet leuk als mensen tegen je liegen” – wat een prikkel zou kunnen zijn om niet betrappt te worden, niet om af te zien van liegen – enz. Elk antwoord waar we mee komen leidt tot meer vragen en tegenspraken. Wat doen we dan?

Waarom moeten we hen dan kwellen.

Dit betekent niet dat we ze slaan of tegen ze schreeuwen – hoewel, spijtig genoeg, dat maar al te vaak het geval is – omdat we als ouders een bijna oneindige hoeveelheid passief agressieve tactieken hebben zoals zuchten, doen alsof we vermoeid zijn, van onderwerp veranderen, hen een koekje aanbieden, een wandeling met hen gaan maken, beweren “te druk” te zijn, hen afleiden of afwijzen op een miljoen andere manieren.

Dit soort onschuldige vragen over moraal roepen afschuw op bij de ouders. Als ouders moeten we de morele autoriteit over onze kinderen behouden – maar als burgers van de moderne tijd hebben we geen morele basis voor die morele autoriteit. En dus worden we gedwongen tegen onze kinderen te liegen over goed zijn en onze kennis van goed en kwaad, wat deugd vervormt van een rationele discipline tot een beangstigend sprookje.

In het verleden, toen religieuze mythologie nog overheerste, wanneer kinderen vroegen: “Waar komt de aarde vandaan?” konden ouders antwoorden, “God heeft die gemaakt”. Ondanks de bijgelovige onwetendheid van degenen die zelfs nu nog hetzelfde beweren. Geven de meeste moderne ouders een wetenschappelijke en rationele verklaring waar de aarde vandaan komt, of op zijn minst sturen zij hun kinderen naar het internetWeb, een encyclopedie, of bibliotheek.

Maar er was eens een tijd dat wanneer de vraag oprees waar de aarde vandaan kwam, deze erg moeilijk te beantwoorden was. Toen religieuze verklaringen steeds minder geloofwaardig werden, maar wetenschappelijke verklaringen nog niet voorhanden, moesten ouders zeggen – indien ze met integriteit wilden spreken: – “Ik weet niet waar de aarde vandaan kwam”.

Door openlijk hun gebrek aan zekerheid te uiten, zouden ouders niet alleen eerlijk en integer gehandeld hebben, maar ook hun kinderen gestimuleerd hebben een waarheid te zoeken waarvan men wist dat die ontbrak in hun wereld.

Helaas lijden we onder vergelijkbare problemen heden ten dage, maar aangaande een veel belangrijker onderwerp. De religieuze basis voor

ethiek is van ons weggefallen, en er ontbreekt een geloofwaardige en geaccepteerde theorie om die te vervangen. Een tijd lang hadden patriotisme en trouw aan de cultuur enige macht kinderen te overtuigen dat hun ouders iets objectiefs van ethiek wisten. Maar omdat corruptie van de regering en militairen steeds duidelijker werden, is trouw aan een land, een staat of militaire ethiek steeds brozer geworden als basis voor absolute ethiek. Zelfs onze geliefde theorieën over democratie komen onder toenemende druk te staan, als enorme overheden zich verder van de wensen van hun burgers afscheiden en handelen in een deugdzame “natuurlijke toestand”.

Religieuze verklaringen van deugd hebben gefaald, niet slechts omdat we niet langer in God geloven, maar ook omdat het overduidelijk is dat als de meeste mensen verwijzen naar “de waarheid” zij feitelijk verwijzen naar *cultuur*.

Cultuur

Denk aan een vader in een moslim land. Wanneer zijn kind hem vraagt: “Pappa, wat is goedheid?” dan zal hij antwoorden: “Allah en zijn Profeet gehoorzamen”.

Waarom is dat het antwoord? Is het omdat hij persoonlijk contact heeft gehad met de profeet, de heilige boeken zelf geschreven heeft en een diep begrip van moraal direct heeft verkregen van de oorspronkelijke maker? Als hij alleen was opgegroeid op een verlaten eiland, zou het antwoord dan hetzelfde geweest zijn?

Natuurlijk niet. Hij is slechts aan het herhalen wat hem als kind verteld werd.

Hoe dan ook, er is veel meer over te zeggen dan alleen dit.

Deze moslim vader weet dat zijn kind zal moeten overleven – en hopelijk voorspoedig – in een moslim samenleving. Als hij zijn kind vertelt dat hij niet weet wat goed en kwaad is, zal hij niet alleen zijn morele autoriteit verliezen in de ogen van zijn kind, maar zal hij tevens

zijn kind in de situatie brengen dat het eindeloos in conflict komt met alle anderen binnen de samenleving.

Met andere woorden, als iedereen tegen zijn kinderen liegt, wat is de prijs – sociaal, romantisch, economisch enz – van het vertellen van de waarheid tegen je kinderen?

Mijn buurman heeft vier lieve kinderen – op een dag kwam zijn zoon naar me toe en liet een tekening zien die hij gemaakt had, een aardige weergave van Jezus Christus die zittend op een steen tot de hemelen bidt. In alle onschuld vroeg hij me wat ik van de tekening vond. Natuurlijk wist ik dat zijn vader hem verteld had dat Jezus echt was, en levend als een Godmens die terugkeerde uit de dood, ten hemel steeg, en hem van zijn zonden zal verlossen als hij telepathisch zijn liefde betuigt aan deze geest. Dit is niet minder afschuwelijk dan enig andere sekte van schuld en beheersing.

Maar – wat kon ik tegen dit kind zeggen? Kon ik zeggen dat het een erg goede tekening was van een denkbeeldige persoon? Kon ik hem zeggen dat het een uitstekende weergave was van een sprookje? Kon ik de pijn en verbazing zien in zijn ogen? Kon ik me de discussie inbeelden die hij later met zijn vader zou hebben, vragend waarom die aardige buurman hem vertelde dat Jezus een denkbeeldige persoon is? Kon ik me de bekoeling inbeelden die de hartelijke band tussen onze twee gezinnen zou ondergaan? Kon ik me inbeelden dat zijn vader al zijn kinderen zou vertellen uit de buurt te blijven van de aardige buurman, die God bij hen weg wil halen?

Zou ik bestand zijn tegen de koele blikken die ik zou krijgen telkens als ik hun gezin zou zien de komende tientallen jaren..?

Ik nam de weg van de minste weerstand, maar loog niet tegen het kind. Ik vertelde hem dat ik dacht dat de tekening goed getekend was en vroeg hem wat hij ervan dacht.

De waarheid vertellen is niet zo eenvoudig.

We kunnen erg eenvoudig inzien hoe ouders in andere culturen simpelweg de culturele normen overdragen op hun kinderen, alsof deze culturele normen objectieve waarheden zijn. Japanse ouders leren hun kinderen gehoorzaamheid en kinderlijke vroomheid; Katholieke ouders leren hun kinderen het bloed te drinken van hun god; Moslim ouders leren hun kinderen dat een man die een zesjarig meisje huwde – en hun huwelijk “consumeerde” toen zij negen was – het toonbeeld is van morele deugd. Westerse ouders leren hun kinderen dat democratie het hoogste ideaal is; Noord Koreaanse ouders leren hun kinderen dat de dictator die hun leven regeert een soort van seculiere godheid is die van hen houdt.

De lijst gaat verder en verder. Bijna elke ouder ter wereld gelooft dat ze hun kinderen de waarheid leren, wanneer ze hun kind slechts wat respectvol gezegd culturele mythen opleggen.

We liegen steeds tegen onze kinderen, terwijl we tegen hen zeggen dat liegen verkeerd is.

We eisen telkens van onze kinderen dat ze zelf nadenken terwijl we de meest schadelijke absurditeiten herhalen alsof het objectieve feiten zijn.

We vertellen onze kinderen goed te zijn maar hebben er geen idee van wat goedheid werkelijk is.

We vertellen onze kinderen dat conformisme verkeerd is (“Als iedereen in de sloot springt, spring jij dan ook?”), maar tegelijkertijd zijn we geheel slaaf aan historische vastigheden of oude vooroordelen.

Te streng?

Ik word er vaak van beschuldigd te streng te zijn voor ouders. “Ouders doen het beste wat ze kunnen onder de gegeven moeilijke omstandigheden”; Je kunt de praktische opvoeding van ouders niet beoordelen aan de hand van abstracte en filosofische standaarden. Mijn ouders waren geen filosofen – ze vertelden me simpelweg de waarheid waar ze in geloofden, waarvan zij dachten dat het juist was.

Het wonderlijke van het toepassen van filosofische concepten op ons eigen leven is dat de theorieën erg eenvoudig te testen zijn. Discussiëren over een filosofische theorie over de oorzaken van de ondergang van het Romeinse rijk is grotendeels een theoretische opgave. We kunnen immers niet terug in de tijd om het te testen.

Maar theorieën over onze gezinnen zijn erg makkelijk te testen, als we er van uitgaan dat we toegang hebben tot de belangrijkste gezinsleden.

Het is mijn vaste overtuiging dat de meeste mensen absoluut briljant zijn. Ik ben tot deze conclusie gekomen na tientallen jaren filosofie gestudeerd te hebben. En door het hebben van de meest verbazingwekkende gesprekken met talloos veel mensen. Ik ben er nu zeker van dat ouders precies weten wat ze doen – en een relatief eenvoudige test kan dit bewijzen tot genoegdoening van elk verstandig mens.

Een praktische oefening

Ga met je ouders om de tafel zitten en vraag ze wat de hoofdstad van Madagaskar is – of één of ander onbelangrijk feit wat ze waarschijnlijk niet weten. Ze zullen hoogst waarschijnlijk lachen, hun hoofd schudden en zeggen, “Ik weet het niet”. Ze zullen de vraag niet ontwijken. Ze zullen genegen zijn je te helpen het op te zoeken. Het zal slechts een onbelangrijk feit onderzoek zijn.

Vraag hen, nadat je hebt vastgesteld wat de hoofdstad van Madagaskar is: “Wat is goedheid?”

Ik kan je absoluut garanderen dat er een plotselinge bekoeling in de kamer is – er zal een enorme hoeveelheid spanning merkbaar zijn.

Je ouders en waarschijnlijk jij zelf – zullen een sterke wens hebben van onderwerp te veranderen of de vraag te laten vallen.

Waarom is dat? Hoe komt het dat wanneer je aan je ouders vraagt wat goedheid is, de spanning in de kamer dramatisch stijgt?

Juist, om dezelfde reden dat Socrates kennis maakte met een afschuwelijk drankoffert genaamd Hemlock (een giftige drank).

Er is afschuw ten aanzien van deze vraag “Wat is goedheid?” omdat autoritaire figuren beweren het recht te hebben ons te zeggen wat te doen, gebaseerd op hun superieure kennis. Als we besluiten karate te leren, onderwerpen we ons aan de beoordeling en instructies van iemand die een expert is in karate. Als we ziek worden leggen we de beoordeling neer bij een dokter, een expert in zijn vakgebied. Met andere woorden, wanneer ons kennis ontbreekt, onderwerpen we ons aan het oordeel van degenen die beweren over grote kennis te beschikken.

Onze ouders claimen het recht ons te onderwijzen over goed en kwaad gebaseerd op hun grote kennis van ethiek, niet gebaseerd op hun macht als ouders. Onze vaders zeiden niet tegen ons: “Gehoorzaam mij, of ik zal je slaan” Alhoewel die verschrikkelijke zin op een gegeven ogenblik uit hun mond zou kunnen komen. De basis van hun ethiek was dat we hen gehoorzaamheid verschuldigd waren als een rechtvaardige schuld. We konden dus gestraft worden door in gebreke te blijven. “Eert uw vader en uw moeder” is een berg morele instructies over de hele wereld, zowel religieus als seculier. Hoe dan ook, de eer die we verondersteld worden onze ouders te geven, gebaseerd op hun superieure kennis en beoefening van deugd – anders zou het woord “eer” onzinnig zijn. Als we in de gevangenis werden gegooid zouden we de bewakers gehoorzamen omdat zij macht over ons hebben, niet omdat we hen “eren”. Als een overvaller ons een mes onder de keel houdt, geven we hem onze portemonnee – gehoorzamen zijn wensen – niet omdat we hem eren, maar alleen omdat hij de macht heeft ons letsel te berokkenen.

Door het woord “eer” te gebruiken beweren onze ouders dat we hen trouw verschuldigd zijn, vanwege hun superieure kennis en beoefening van deugd.

De fundamentele “ethiek” van het gezin tegenwoordig – de gehele basis voor de autoriteit van volwassenen – is dat ouders weten wat goed en kwaad is en kinderen niet.

Figuurlijk zijn de ouders als de dokters en de kinderen zijn de patiënten. De ouders claimen autoriteit hun kinderen te zeggen wat te doen met dezelfde reden als dokters de autoriteit claimen hun patiënten te zeggen wat te doen – de superieure kennis van eerstgenoemde en de onwetendheid van laatstgenoemde.

Als jij jezelf niet goed voelt en je tot de dokter wendt, zijn aanwijzingen opvolgt maar ontdekt dat je niet beter wordt – maar het in feite slechter lijkt te gaan – zou het verstandig zijn een gesprek te hebben met die dokter en zijn bekwaamheid eens te controleren. In het bijzonder als je niet van dokter kunt wisselen door omstandigheden. Aangezien het opvolgen van zijn aanwijzingen je zeker maken moet jij jezelf afvragen: “Waarom zou ik zijn aanwijzingen opvolgen?”

Het zou logisch zijn te beginnen de dokter naar zijn huidige getuigschriften te vragen. Daarna zou je kunnen vragen wat zijn definitie van gezondheid is om er zeker van te zijn dat jullie beiden hetzelfde beogen. Dan zou je vervolgens kunnen uitkomen op meer specifieke vragen over de aard van je ziekte, de aard van zijn kennis van het menselijke lichaam, zijn kennis van je klachten en de methode waarmee hij tot jouw medicatie kwam.

Dit is het gesprek dat je moet hebben met je ouders aangaande de aard van deugd en hun kennis ervan. Je ouders waren jouw morele dokters terwijl je opgroeide – al ben je als volwassene gelukkig, gezond, vol van vreugde en betrokken in diepe en betekenisvolle relaties, dan nog is het de moeite waard de kennis van je ouders te onderzoeken omdat je zelf eens kinderen zou kunnen krijgen en jij hun “dokter” zal zijn.

Als je echter niet gelukkig en voldaan bent als volwassene dan is het *essentieel* dat je de ethische kennis van je ouders onderzoekt. Als je dieet is voorgeschreven door een kwakzalver die geen idee heeft waarmee hij bezig is, zul je nooit gezond zijn zolang je zijn aanwijzingen opvolgt. Omdat men nooit zomaar tot de waarheid komt.

Als een gek zichzelf voordoet als dokter, wanneer een patiënt hem naar zijn getuigschriften vraagt, zal hij lachen, zijn handen spreiden en zeggen,

“Natuurlijk heb ik die niet!”

Zijn openheid over zijn gebrek aan kennis en getuigschriften bewijzen zijn relatieve onschuld.

Maar wanneer de patiënt een dokter naar zijn getuigschriften vraagt, en als de dokter de vraag ontwijkt, vijandig wordt of minachtend. Dan is de “dokter” zich overduidelijk geheel bewust van wat hij doet op een bepaald niveau. Een man die een moord begaat in een politiebureau kan zich op krankzinnigheid beroepen. Een man die in het geheim moordt en dan het lichaam verbergt heeft de capaciteit rationeel of zelfs deugdzaam te denken en kan zich dus niet op ontoerekeningsvatbaarheid beroepen.

Het feit dat je ouders er bijna alles aan zullen doen de vraag “Wat is goedheid?” te ontwijken, is de meest onthullende kennis die je kunt bezitten. Het is dat feit, dat de kooi van de cultuur wijdt open zet. Het is die afschuwelijke kennis die je vrij zal maken.

Je zult niet alleen profiteren door je ouders te onderzoeken. Je kunt ook een gesprek aangaan met je priester en hem onderzoeken aangaande het bestaan van God (dit is eveneens een nuttig gesprek om te hebben met religieuze ouders). Als je volhoudt en vooraf onderzoek doet zal je snel ontdekken dat jou priester ook geen zekere kennis heeft over het bestaan van God – en erg ongemakkelijk en/of agressief zal worden als je volhoudt. Wat je zou moeten doen.

Is het verkeerd voor een priester te zeggen dat hij alleen maar in God gelooft omdat hij “een gevoel” heeft? In termen van waarheid, niet bepaald – in termen van integriteit, absoluut.

Het fundamentele probleem is niet dat de priester de emotionele irrationele rechtvaardiging van “geloof” in God claimt. *Maar eerder dat het bestaan van God aan je werd voorgewend als een objectief feit en ook dat jou niet werd toegestaan dezelfde criteria voor “kennis” te gebruiken.*

Deze twee facetten van de leugens die je werden verteld als kind zijn essentieel voor je bevrijding als volwassene.

Fictie als feiten

Toen je nog kind was had je nog niet het vermogen om objectief de geboden van degenen die macht over je hadden te beoordelen. Je ontvankelijkheid was een grote verleiding voor degenen die liever werden *geloofd* dan *eerlijk* te zijn. Alle macht neigt te corrumperen en de macht die ouders over hun kinderen hebben is de grootste macht ter wereld.

Een kind is biologisch geneigd zijn ouders te vertrouwen en te gehoorzamen – dit heeft groot nut voor zover ouders vaak tegen hun kinderen zullen zeggen geen giftige bessen te eten, hete koekenpannen van het fornuis te trekken of buiten de hele dag rond te rennen zonder ingesmeerd te zijn met zonnebrandcrème. De behoefte te overleven neigt ernaar eindeloos “proberen” te ontmoedigen.

Wanneer ouders hun kinderen instrueren, kunnen ze die instructies ofwel voorwaardelijk of absoluut geven. Voorwaardelijke instructies – sla je broer niet behalve uit zelfverdediging – neigen te leiden tot eindeloze aanvullende vragen en leggen snel het gebrek aan kennis van de ouders bloot. Als het kind doorgaat met vragen hoe exact zelfverdediging gedefinieerd is, of defensieve klappen toegestaan zijn, of treiteren beschouwd kan worden als agressie enz. De onscherpe gebieden binnen alle ethische systemen komen al snel in zicht.

Als deze onscherpe gebieden naar boven komen vrezen ouders opnieuw hun morele autoriteit te verliezen. Maar het feit dat bepaalde gebieden van ethiek moeilijker te definiëren zijn dan andere betekent niet dat ethiek als geheel een puur subjectieve discipline is. In de biologie neigt de classificatie van sterk gelijkende soorten ook behoorlijk vaag te zijn – tenminste voor de ontdekking van DNA - maar dat betekent niet dat biologie een puur subjectieve wetenschap is. Water kan nooit perfect puur zijn, maar dat betekent niet dat een fles water niet te onderscheiden is van zeewater.

Vanwege hun wens naar eenvoudige en absolute geboden besteden ouders enorme hoeveelheden energie door hun kinderen voortdurend bij

de “afgrond” van ethische ingewikkeldheden vandaan te houden. Ze gebruiken een grote variëteit aan afleidende en misbruikende tactieken om dit doel te bereiken.

En al deze tactieken zijn ontworpen om het kind te overtuigen dat zijn ouders beschikken over absolute kennis van ethische zaken.

Echter, als kinderen opgroeien – in het bijzonder tijdens de tienerjaren – begint een zeker gevaar naar boven te komen. De kinderen, eerder inschikkelijk (tenminste vanaf “de verschrikkelijke 2 jaar” tot hun puberteit) beginnen te vermoeden dat de “kennis” van hun ouders niet veel meer is dan een vorm van hypocriete kwelling. Ze beginnen het ware conformisme van hun ouders te zien, ten aanzien van cultuur en beginnen te begrijpen dat wat hen werd voorgewend als objectieve feiten, in werkelijkheid een subjectieve opinie was.

Dit veroorzaakt grote verwarring en boosheid omdat tieners instinctief de ware corruptie van hun ouders beseffen.

Een vervalser respecteert noodzakelijkerwijs de waarde van echt geld omdat hij zijn tijd en energie niet besteedt aan het maken van replica’s van monopoly bankbiljetten. De vervalser wil echt geld nauwkeurig namaken omdat hij weet dat echt geld waarde heeft – hij wil dat zijn reproductie zo nauwkeurig mogelijk is omdat hij weet dat vals geld *geen* waarde heeft.

Op vergelijkbare wijze wenden ouders hun meningen voor als feiten omdat ze weten dat objectieve feiten meer macht en geldigheid hebben dan slechts een mening. Een “dokter” die valse getuigschriften gebruikt, doet dat omdat hij de overtuigingskracht van echte getuigschriften kent.

Het herkennen van de macht van waarheid – en het gebruiken van die macht om leugens te versterken – is walgelijk corrupt. Een man die zijn meningen als feiten voorstelt doet dat omdat hij de *waarde* van feiten herkent. Het gebruik van de geloofwaardigheid van “waarheid” om leugens meer aannemelijk te maken bevestigt en ontkent tegelijkertijd de waarde van eerlijkheid en integriteit. Het is een fundamentele logische tegenspraak in theorie. En bijna onverdraaglijk hypocriet in de praktijk.

En zo gebeurt het telkens dat als opgroeiende kinderen hun ouders beginnen te onderzoeken, zij snel ontdekken dat die ouders in feite niet weten wat zij beweren te weten – maar genoeg wisten over de waarde van waarheid om hun subjectieve meningen als objectieve kennis voor te wenden. Deze hypocriete misdaad gaat veel verder dan het misbruik van louter vervalsing of de vervalsing van getuigschriften.

Omdat ouders zichzelf kunnen beschermen tegen vals geld en valse diploma's.

Kinderen hebben een dergelijk bescherming niet.

Doe wat ik zeg, niet zoals ik doe...

De tweede grote hypocrisie verbonden met het voorwenden van subjectieve meningen als absolute feiten is dat ouders deze macht alleen voor zichzelf behouden – en eigengerechtig kinderen straffen als zij exact hetzelfde doen.

Neem de vraag om naar de kerk te gaan. Religieuze ouders vertellen hun kinderen dat ze naar de kerk moeten gaan. Wanneer de kinderen vragen waarom? Wordt hen verteld “Omdat God bestaat en van je houdt” of dergelijke onzin. Met andere woorden, ouders bevelen hun kinderen door verwijzing naar objectieve absoluten. Kinderen wordt absoluut *niet* toegestaan te zeggen “Ik wil niet naar de kerk gaan want ik *voel* er niets voor”.

Snel vooruit gespoeld, ongeveer tien jaar. Het kind – nu een tiener – praat met zijn ouders en vraagt: “waarom geloof je in God?”

Als hij volhoudt en goed op de hoogte is, zal hij zijn ouders snel in de hoek drijven en hen doen toegeven dat zij in God geloven als een “geloof”. Met andere woorden, ze hebben geen bewijs dat God bestaat. Maar ze geloven in God omdat ze het zo *voelen* – omdat het niet uitmaakt hoe emotioneel meeslepend geloof ook is, het is in essentie een gevoel dat rede en bewijs weerspreekt.

Maar toen de tiener nog een kind was werd hem nooit toegestaan die beslissingen te nemen omdat hij dat slechts zo *voelde*. Hem werd niet toegestaan niet naar de kerk te gaan en thuis te blijven omdat hij er niets voor *voelde*. Hij werd altijd naar school gestuurd ondanks zijn voorkeur om soms thuis te blijven. *Zijn gevoel* creëerde geen waarheid of vestigde geen objectief geldige criteria tot handelen.

Wanneer hij *exact dezelfde methode gebruikte als zijn ouders* was hij ongehoorzaam, slecht, halsstarrig, immoreel, koppig en duizenden andere aantijgingen.

Als zijn ouders handelden en voorrang gaven aan gevoel wordt het geprezen als een absolute objectieve deugd. Voor hem werd handelen met de voorrang voor gevoel veroordeeld als absoluut en objectief verdorven.

Conformisme

Als het kind opgroeit wordt zijn neiging om “op te gaan in de kudde” bekritiseerd als een immorele zwakte. Elke ontvankelijkheid voor mode trends, turbotaal, geprezen bezittingen, algemene seksuele gewoonten of enig andere vorm van “groepsdenken” wordt bestreden door zijn ouders op veronderstelde objectieve en morele gronden.

Opnieuw – gewoonlijk in de tienerjaren – begint het kind zich te realiseren dat zijn ouders in werkelijkheid niet *principieel* tegen groepsdenken zijn of conformisme. Maar alleen *strijdige* conformismen aanvallen. Als een zoon zich begint aan te sluiten bij een buitensporige bende, zullen zijn ouders hem bekritisieren op grond van conformisme. Het is geen conformisme waar ze bezwaar tegen hebben maar conformisme met een bende die ze afkeuren, eerder dan met een groep die ze goedkeuren.

En het wordt zelfs erger dan dat.

De reden waarom de ouders een hekel hebben aan de nieuwe bende is omdat de ouders de afkeuring van hun eigen “bende” vrezen. Als de

zoon van religieuze ouders begint rond te hangen met een groep atheïsten zullen zijn ouders hem bekritisieren vanwege zijn gedachteleze conformisme en zinloze rebellie – maar alleen omdat zij vrezen aangevallen, bekritiseert of ondermijnt te worden door hun religieuze broeders. Met andere woorden, ze vertellen feitelijk tegen hun zoon: “Je zou niet ontvankelijk voor de afkeuring van *jou* makers moeten zijn omdat wij vatbaar zijn voor de afkeuring van *onze* broeders.”

Is onwetendheid hypocrisie?

Het argument wordt vaak gegeven dat ouders zich niet bewust zijn van alle complexiteiten van hun eigen hypocrisie en dus moreel niet verantwoordelijk voor hun tegenstrijdigheden.

Gelukkig is het voor ons niet nodig slechts op theorie af te gaan om de waarheid van deze stelling te onderzoeken.

Als ik zou zeggen, neem snelweg 101 om op je bestemming te komen en het blijkt in exact de tegenovergestelde richting te leiden. Wat zou dan een rationeel antwoord zijn als ik werkelijk onwetend was van het feit dat ik je totaal verkeerde aanwijzingen gaf?

Tja, ik zou eerst volhouden dat het de juiste aanwijzingen waren omdat ik er oprecht van overtuigt ben dat ze juist zijn. Maar wanneer je me een kaart liet zien en me precies uitlegde waarom mijn aanwijzingen zo verkeerd waren, zou ik de waarheid zien, me diep verontschuldigen en openlijk beloven nooit meer de verkeerde weg te wijzen. – en bovendien een hele stapel landkaarten kopen, en een aanzienlijke hoeveelheid tijd spenderen om ze te bestuderen.

Maar, als ik boos werd op het moment dat je het onderwerp aansneed dat ik je de verkeerde weg had gewezen, weigerde geen enkele landkaart te bekijken, weigerde toe te geven dat ik het fout had, door bleef gaan van onderwerp te veranderen, door bleef gaan je met emotionele trucs af te leiden, meer en meer van streek raak, weiger je te vertellen hoe ik aan die aanwijzingen kwam – en uiteindelijk de kamer uit ren, zou je van veel dingen niet zeker zijn. Maar je zult op zijn minst één ding zeker weten.

Je zult je niet langer verbeelden dat ik *ooit* geïnteresseerd was je de juiste weg te wijzen.

Ten aanzien van de kind-ouder relatie komt dit besef als een harde en verschrikkelijke schok. Dit besef slaat in als een atoomexplosie boven een krottenwijk, die uitstraalt met golven van vernietiging, die de aannames over al je bestaande relaties omvergooit.

Op het moment dat je jezelf realiseert dat je ouders, priesters, leraren, politici – ouderen in het algemeen - moraal alleen maar *gebruikten* om je te beheersen, je te onderwerpen – als een gereedschap tot misbruik – zal je leven nooit meer hetzelfde zijn.

Het verschrikkelijke feit dat je ouders de macht van de deugd kenden maar die macht misbruikten om je te beheersen, corrumperen, kwellen en uit te buiten onthult het ware sadisme dat aan de wortel ligt van cultuur.

Het onthult de afschuwelijke “cult(eng), sekte(nl)” in *cultuur*.

Een dokter die vervalste getuigschriften gebruikt is erg genoeg – hoe zou ieder persoon met gezond verstand een dokter beoordelen die het menselijk lichaam bestudeerd, niet voor genezing maar om opzettelijk meer pijn te veroorzaken?

Dan nog is een vervalser beter dan een sadist.

Wat kunnen we dan zeggen, over ouders en personen met autoriteit die alles wat er te weten valt kennen over de macht en doeltreffendheid van morele argumenten om zo het handelen en denken van kinderen te beheersen – wie begrijpt de macht van de deugd – en gebruikt vervolgens die macht om elke capaciteit voor morele integriteit te vernietigen?

In films, ontvoeren terroristen bijna zonder uitzondering de vrouw of het kind van de held om hem te dwingen hun wensen te gehoorzamen. Zijn deugden – liefde en trouw – worden op deze wijze in dienst van het

kwaad gesteld. Hoe beter hij is, des te slechter moet hij handelen. Hoe liever de deugd hem is, des te meer wordt hij beheerst door het kwaad.

En op deze wijze worden de goeden het slechtst.

En zo groeien kinderen dus op.

En dit was jou opvoeding.

Weerstand

We blijven instinctief bij deze confronterende morele leegte vandaan, die aan de wortel van onze relaties ligt – en in hoofdzaak, de morele leegte in het hart van de relatie met onszelf.

Er is een eenvoudige en verschrikkelijke reden voor onze terughoudendheid deze leegte het hoofd te bieden.

Samenlevingen zijn over het algemeen gebaseerd op mythologieën – in feite kan een samenleving nauwkeurig gedefinieerd worden als een groep mensen die allemaal dezelfde mythologie delen.

Ik gebruik de term “mythologie” hier omdat ik je kennis wil laten maken met het idee van sociale fictie, en de mate waarin deze de relatie met jezelf en anderen vervormt – en zo, jou relatie met de werkelijkheid.

Er zijn twee belangrijke disciplines die ons helpen de schadelijke wirwar kluwen van sociale ficties te ontrafelen en daardoor de werkelijkheid te zien. De eerste is theoretisch; de tweede praktisch.

De eerste discipline is *logica*, wat het proces is om onze gedachten te ordenen op een systematische manier zonder tegenstrijdigheden. De tweede is *wetenschap*, wat het testen is van logische theorieën met behulp van proefondervindelijke waarnemingen. De vereniging van deze twee disciplines is *filosofie* welke gebaseerd is op het testen van kennis-theorieën op grond van logische en proefondervindelijke waarnemingen.

Volgens de logica is twee plus twee vier; wetenschap zal de juistheid vaststellen door twee stenen naast twee andere stenen te leggen wat resulteert in een verzameling van vier stenen.

Maar het is *filosofie* die ons verteld dat logica en proefondervindelijke testen beiden noodzakelijke vereisten zijn om de waarheid vast te stellen. Het is *filosofie* die uitdrukkelijk de voorrang voor geloof verwerpt, of de voorrang voor emotie, de voorrang voor autoriteit, de voorrang voor leeftijd, voorrang voor voorkeur, voorrang voor biologie – of enig ander dom en uitbuitend mechanisme dat mensen hebben gebruikt ter vervanging van logica en bewijs met het doel “waarheid” op te leggen aan de hulpeloze.

Filosofie is het tegenovergestelde van mythologie, of beter gezegd, *waarheid* is het tegenovergestelde van de *leugen*.

We zijn ons allemaal ten diepste bewust van de tekortkomingen in onze overtuigingen. De basiskennis dat onze overtuigingen niet meer dan vooroordelen zijn, ons opgelegd door ouders en onderwijzers is een feit, waar we ons ten diepste, allemaal volkomen bewust van zijn. De hoeveelheid energie die we er allemaal instoppen om te doen alsof, doet je versteld staan en verzwakken.

Er is een reden dat depressie één van de meeste voorkomende vorm van ziektes is.

De tegenstrijdigheid in de kern van sociale mythologie is dat deze culturele leugens altijd als objectieve en absolute waarheden voorgespiegeld worden.

Amerikanen bijvoorbeeld, zijn beroemd om de trots op hun land, en het geloof dat ze hebben geërfd van de verlichtingsfilosofen en de grondleggers. Dit is een erg raar denkbeeld wanneer je het onderzoekt.

De doorsnee Amerikaan werd toevallig in Amerika geboren – het is niets anders dan toeval, niet iets dat is *verdiend*. De doorsnee Amerikaan is trots op zijn culturele erfenis die hij niet zelf bedacht heeft en hem onderwezen werd door anderen die het niet zelf bedacht hadden.

Geloven dat je deugdzaam bent omdat je geboren bent in een bepaald land is als geloven dat je een uitstekend zakenman bent omdat je veel geld geërfd hebt, of dat je een goed persoon bent omdat je lang bent.

De doorsnee Amerikaan heeft geen idee van de filosofische premissen die het ideaal van een grondwettelijk beperkte regering ondersteunen. De doorsnee Amerikaan ondersteunt enthousiast een regering die honderden malen meer onderdrukkend en bruut is dan de Britse regering waar hun voorouders tegen vochten om zich te bevrijden. De doorsnee Amerikaan viert enthousiast Onafhankelijkheidsdag, ondanks het feit dat toen zijn land werd gesticht slavernij was toegestaan en de fundamentele rechten vrouwen en kinderen werd ontzegd.

Met andere woorden, de doorsnee Amerikaan looft blindelings zijn eigen cultuur en geschiedenis omdat hen *aangeleerd* is het te loven, niet omdat hij enig verstandelijk begrip heeft van hun feitelijke verdiensten en tekortkomingen

Dit wil niet zeggen dat Amerika geen beter land is dan bijvoorbeeld Syrië. Dat is het wel, ik ben blij dat ik niet in Syrië woon. Maar de methode voor het overdragen van waarden van ouders op kind blijft hetzelfde in beide landen. De echte waarden in Amerika ontstonden door rationeel denken en braken met traditie, niet door blindelings trouw aan de vlag.

De gemiddelde Amerikaan beschouwt zichzelf superieur aan de doorsnee moslim omdat hij tot op zekere hoogte gelooft in de scheiding van kerk en staat, beperkte democratie ondersteunt en de rechten van vrouwen, en onderdelen van de vrije markt respecteert. Hij gelooft dat dit goede waarden zijn om vast te houden en bekritiseert moslims omdat zij niet dezelfde waarden delen.

Het trieste feit is dat terwijl bepaalde overtuigingen verschillend zijn van cultuur tot cultuur, de methode om tot deze overtuigingen te komen in alle culturen gelijk is. Het simpele feit is dat als een doorsnee Amerikaan geboren was bij moslim ouders in Syrië hij *precies hetzelfde zou zijn als de doorsnee Syrische moslim*. Hij zou waarschijnlijk de scheiding van kerk en

staat niet meer waarden dan een doorsnee westerse vrouw, geboren in Manhattan een burka zou willen dragen.

Patriottisme is het kapen van prestaties van anderen – gewoonlijk voorouders – en jezelf er zo voldaan over voelen alsof ze van jezelf waren. Dit gaat gepaard met een eigenaardige vervorming van logica wat overduidelijk wordt wanneer je het ziet.

Ofwel is iemand een goede persoon omdat hij in Amerika geboren was, ofwel omdat hij zich conformeert aan objectieve standaarden van goedheid. Je houdt van een auto omdat het een Buick is, of Buicks zijn goede auto's omdat ze zo zuinig rijden.

Als iemand *goed* is omdat hij in Amerika geboren is dan is het duidelijk dat hij niet kan oordelen over een man die in Saoedi Arabië geboren is als een tekortkoming, moreel of cultureel. De essentie van aristocratie – de eeuwige plaag van de mensheid – is het geloof dat we superieur “geboren” worden; dat onze “uitmuntendheid” op één of andere wijze aangeboren is. Maar als een Amerikaan superieur is aan een saodiër dan is die superioriteit niet *verdiend*. Als Bob geboren was in Saoedi Arabië in plaats van Amerika, zou hij een “inferieure” moslim zijn in plaats van een “superieure” christen of Amerikaan. Dus Bob's superioriteit - of gebrek daaraan – heeft niets te maken met persoonlijke keuzes maar wordt eerder bepaald door waar hij toevallig geboren en getogen is. Ofwel Bob beweert beter te zijn vanwege de plaats, wat onmogelijk is – of vanwege zijn eigen persoonlijke deugd. In dat geval heeft de plaats er niets mee te maken.

Beiden zowel Amerikanen als moslims reproduceren eenvoudig wat hen is verteld – wat hen is opgelegd door middel van emotionele straffen wanneer ze kinderen zijn – en noemen het “moraal”. Dit is precies hetzelfde als een kind dat onder dwang is gevoed, vervolgens overgewicht “moreel” noemt. Terwijl de buurjongen die ondervoed is, mager zijn “moreel” noemt. Sport fans doen hetzelfde – het dichtstbijzijnde is op een of andere manier het “beste”.

In *wezen* is cultuur de onweerstaanbare drang alles wat je omringt “moreel” te noemen. Als je in de bergen woont, is het moreel in de bergen te wonen. Als zwemmen je *niet* geleerd werd dan is zwemmen immoreel. Als je geleerd werd je benen te bedekken dan zijn blote benen “onzedelijk”. Als je werd geleerd je benen te ontbloten dan was je benen bedekken “preuts”. Als je werd geleerd de vlag op een bepaalde wijze te vouwen, dan is het vouwen van de vlag op een andere wijze “niet respectvol”.

Toen ik zes jaar was ging ik naar een engelse kostschool. Een van de regels daar was dat ik kousenbanden om mijn sokken moest dragen om hen omhoog te houden, vooral in de kerk. Het werd mij op niet mis te verstane wijze duidelijk gemaakt, dat als ik de kerk binnenging zonder mijn kousenbanden aan. Ik niet “respectvol was naar God”. Dat was voor mij niet logisch; ik redeneerde dat God mijn benen gemaakt had, en mensen maakten kousenbanden, ik was er zeker van dat God het zou waarderen naar zijn eigen creatie te kijken in plaats van iets dat door mensen gemaakt was.

Mijn bezwaar werd natuurlijk afgedaan als immorele prietpraat – ik was “niet respectvol” naar de rector.

Ik ben er zeker van dat je het idee snapt.

Alles in je omgeving wordt onder woorden gebracht in termen van ethiek omdat dingen onder woorden brengen in termen van ethiek *werkt*. Als je een kind kunt laten geloven dat iets goed of slecht is, beheers je het kind zijn gedachten, zijn lichaam, zijn trouw, zijn hele *wezen*. Morele argumenten hebben een macht die ongeëvenaard is aan enig andere vorm van menselijke interactie. In termen van sociale beheersing zijn morele argumenten de ultieme massa vernietigings wapens.

Ontvankelijkheid

Als kinderen, zijn we heel ontvankelijk voor morele argumenten omdat we zo erg graag goed willen zijn, en omdat we weten dat moraliteit tegelijkertijd betekent geprezen worden. Terwijl “immoraliteit”

tegelijkertijd betekent gestraft worden. Wanneer onze ouders, priesters en onderwijzers ons vertellen dat iets “goed” is, wat ze werkelijk zeggen is: “Je wordt hier niet voor gestraft – en je kunt er zelfs voor beloont worden!” Daar tegenover staat dat als ons verteld wordt dat iets “slecht” is, wat ze ons in werkelijkheid zeggen is, dat we gestraft zullen worden voor het doen – of zelfs maar overwegen – voor wat dan ook.

We worden niet gestraft voor slecht zijn. “Slecht zijn” is bedacht opdat we “*terecht*” gestraft kunnen worden.

Degenen met autoriteit zijn steeds gedreven hun constante misbruik van macht over hun slachtoffers te verbergen. Onze onderwijzers houden er niet van ons openlijk te vertellen dat ze ons pijn zullen doen als we hen niet gehoorzaam zijn, omdat dat een te openlijke vertoning van machtsmisbruik zou zijn.

Het is ook een hoogst inefficiënte vorm van beheersing.

Als je onderwijzer zou zeggen, “als je tegen mij liegt zal ik je straffen” – en het daarbij liet, dan zou liegen altijd een min of meer berekend risico zijn – en gestraft worden voor liegen zou niet meer morele betekenis hebben dan vals spel tijdens het basketballen. Als een onderwijzer tegenover een klas met 30 studenten staat, waarvan een ieder berekent of hij er misschien mee weg kan komen te liegen, dan is het duidelijk dat als meer van hen liegen, elke leugen steeds moeilijker wordt te betrappen. Net zoals het veel moeilijker is te achterhalen wie er precies praat, wanneer er 20 kinderen praten in plaats van slechts twee.

Bovendien, als ouders openlijk bruto geweld gebruikten om gehoorzaamheid af te dwingen van een kind, dan zullen de patroonherkennings centra in ons brein onmiddellijk een principe halen uit die interactie. In onze geest wordt elke beslissing en interactie onwillekeurig geëxtrapoleerd tot een principe. Als onze ouders onze gehoorzaamheid afdwingen met bruto geweld dan is het principe dat we uit deze interactie halen: “Iemand die de macht heeft zou het moeten misbruiken om alle anderen te beheersen”.

Of: “iemand die de meeste macht heeft, zou zijn wil moeten opleggen aan iedereen met de minste macht”.

Vanwege het natuurlijke verval van organisch leven is dit een nogal gevaarlijk principe voor ouders om tot stand te brengen. Als we denken aan een alleenstaande moeder die twee jongens grootbrengt, kunnen we eenvoudig inzien dat het creëren van een principe genoemd “bruut geweld regels” – hoewel het misschien een zeker praktisch nut heeft als de kinderen jong zijn – zal het haar zelden van dienst zijn wanneer haar jongens de tienerjaren bereiken, en lichamelijk veel sterker worden dan haar. Zelfs vaders zullen kinds worden en lichamelijk zwak ten opzichte van hun zonen en zullen dus zelden profiteren door het toepassen van het principe “Iemand die de meeste macht heeft, zou iedereen die de minste macht heeft gewelddadig moeten onderwerpen”.

Dus het gebruik van geweld moet voor altijd verhuld worden in een mist van “ethiek”. Dit is logischerwijze een erg netelige zaak omdat het vereist is tegelijkertijd een beroep te doen op zowel een *principe* als een *persoon* – wat direct tegenstrijdig is.

Het tegenstrijdig beroepen

Wanneer een vader zegt, “Eert uw vader en uw moeder” beroept hij zich tegelijkertijd op beiden, een *principe* en een *persoon*. Het *principe* is dat *alle* moeders en vaders eerbaar zijn, en daarom respect verdienen. De *persoon* op wie hij zich uitdrukkelijk beroept is hij zelf en je moeder – *uw* vader en *uw* moeder.

Volgens de logica is dit onzin.

Zeggen, “Eert uw vader en uw moeder” is zoiets als zeggen, “Eer al de vrouwen die mijn vrouw zijn”. Als ik *alle* vrouwen moet eren dan zal ik automatisch jou vrouw eren omdat ze een vrouw is. Als ik *jou* vrouw moet eren dan heeft het geen zin te zeggen dat ik haar moet eren als vrouw. Omdat dat opnieuw insluit alle vrouwen te eren. Het is het één, of het ander.

Als je de categorie “vader” en “moeder” moet eren, dan moet je tevens alle moeders en vaders respecteren. Voorkeur tonen voor je eigen ouders zou onrechtvaardig zijn.

Als je voorkeur moest tonen voor je *eigen* vader en moeder dan is de categorie “moeder” en “vader” niet relevant. Het moet dan vanwege een andere reden zijn dat je in het bijzonder deze individuen zou moeten eren.

Als je je vader en moeder zou moeten eren *als individuen* en zonder objectief principe, dan is wat er werkelijk gevraagd wordt geen eer, maar gehoorzaamheid jegens individuen vermomd als eer als een principe.

Deze fundamentele logische tegenspraak, hoewel ingewikkeld syllogistisch te bespreken is iets dat elk kind instinctief begrijpt. Wanneer onze moeder respect voor haar vraagt, voelen we dan geen minachting, frustratie en wanhoop? Respect vragen is zoiets als liefde vragen, of een vliegtuig kapen. Het is het eindpunt bevelen. Eerder dan het respecteren van de vrije keuzes van individuen.

We kunnen ons niet iemand voorstellen die een vliegtuig kaapt op weg naar Vladivostok die vraagt, “Breng me naar Vladivostok”. Mensen kapen vliegtuigen omdat het vliegtuig *niet* gaat waar ze naartoe willen.

Efficiënte beheersing

Als echter, door intimidatie, het onderscheid tussen het *principe* en de *persoon* kan worden vervaagd en begraven, wordt een veel efficiënter mechanisme van beheersing bereikt. Als een kind - of een burger – kan worden geleerd een *persoon* te gehoorzamen alsof die persoon een universeel *principe* was, de fundamentele van dictatorschap, hetzij in het gezin, de kerk, de school of de staat, zijn dan stevig verankerd. Als een kind zijn *geest* kan worden geleerd de grillen van een individu te gehoorzamen, in dezelfde mate als het *lichaam* van het kind de absolute zwaartekracht gehoorzaamt, dan kan een bijna perfecte beheersing worden bereikt.

Natuurlijk kleeft hier een verschrikkelijke prijs aan – en een verschrikkelijk risico. De schade komt voor rekening van de ouders en het kind, zoals het geval is bij alle corrupte interacties. Door valse en inconsistente principes te gebruiken om het kind te leren een *persoon* te gehoorzamen boven een *principe*. De vaardigheid van het kind principes te halen uit interacties is kreupel. Zulke kinderen groeien onvermijdelijk op om destructieve patronen in relaties te herhalen ogenschijnlijk zonder enige vaardigheid van hun fouten te leren.

Hoe zouden zij kunnen leren van hun fouten? Hen werd *als een principe* geleerd individuen te gehoorzamen – hoe denkbaar is het dan dat ze algemene principes kunnen halen uit het gedrag van die individuen? Dat zou hetzelfde zijn als hopen dat water de berg op naar boven stroomt. Verwachten dat zulke mensen productieve principes halen uit hun interacties met anderen, is als verwachten dat een middeleeuwse monnik die gelooft dat de wereld de grillen van de goden volgt, de relativiteits-theorie ontdekt – of zelfs de wetenschappelijke methode.

Voor de ouders is die prijs een eeuwige en toenemende angst voor de intelligentie en het waarnemingsvermogen van hun kinderen, wat zich manifesteert op verschillende manieren zoals, gemoedelijke leegte, stekende minachting, gapende onverschilligheid of vage geïrriteerdheid.

Voor onze ouders – en ouderen in het algemeen – heeft de moderne wereld vrijwel gegarandeerd dat het spel over is.

Het tegengif voor valse moraal is een veelvoud van valse moralen. Het tegengif voor irrationele vooroordelen is meer irrationele vooroordelen.

Het is het vermogen de wereld *als een geheel* te zien waardoor we onszelf uiteindelijk kunnen bevrijden.

Mythologie laten exploderen

Als we ooit alleen maar aan engels blootgesteld waren geweest, zouden we niet denken dat “Engels” slechts een “taal” is. De behoefte om engels

als een taal te onderscheiden ontstaat alleen wanneer we in aanraking komen met *andere* talen.

Op dezelfde wijze als we alleen maar aan mythologieën blootgesteld worden, er niet aan denken dat het mythologieën zijn, maar eerder *de waarheid*. Als we alleen onze eigen god kennen, dan kunnen we verwijzen naar deze fictie als “God” – dit is een heelal verwijderd van zeg “een god” – of, beter gezegd, “onze god”.

Diep in ons innerlijk weet iedereen dat ons geloof in onze kwetsbare sprookjes alleen kan worden volgehouden als we steeds uit de buurt blijven van strijdige sprookjes. Dit verminkt ons vermogen voor empathie.

We moeten in onze harten de dwaze geloven van andere culturen belachelijk maken. Nooit de beangstigende sprong maken onze eigen cultuur met hun ogen te bekijken.

De angst en haat die zo vaak de relaties bederven tussen verschillende culturele groepen ontstaat niet door onwetendheid, maar eerder door kennis. Christenen voelen zich ongemakkelijk in aanwezigheid van moslims – en moslims voelen zich ongemakkelijk in aanwezigheid van christenen – niet omdat ze anders zijn, maar omdat ze hetzelfde zijn. Twee overspelige vrouwen die de geheimen van elkaar kennen, zullen als ze gedwongen worden samen te lunchen een hoogst onaangename tijd hebben – niet omdat ze te weinig van elkaar weten – maar eerder omdat ze teveel weten.

De enige manier waarop mythologie generatie op generatie kan blijven overheersen is door te doen alsof het geen mythologie is, maar werkelijkheid.

Overweeg, om dit duidelijk te maken het volgende gedachte-experiment.

Beeld je in dat het water in de wastafel bewustzijn heeft en waarnemingsvermogen. Beeld je nu in dat ik dit water in diverse glazen voorwerpen giet, elk met een andere vorm. Het water, aangezien het waarneemt, zou zonder twijfel zichzelf feliciteren met zijn individualiteit. Aangezien het

niet in staat zou zijn het glas dat het omringt, te zien, het bevat, vorm geeft aan zijn “lichaam”, het zou oprecht geloven dat zijn ware lichaamsvorm een beker, fles, reageerbuis, of martiniglas was.

Het waarnemende water waarmee de reageerbuis gevuld is zou naar al de vreemd gevormde glazen om zich heen kijken en het zou erg geamuseerd zijn. “Weten zij niet hoe belachelijk ze er van buiten uitzien? Kunnen zij zich echt inbeelden dat *dat* hun ware vorm is? Het is waanzin!” het zou grinniken, aangedrukt tegen het glas van zijn eigen denkbeeldige gevangenis. En het water in het martiniglas zou kijken naar alle andere glazen voorwerpen – inclusief de reageerbuis – en precies hetzelfde zeggen.

En dit is in werkelijkheid de toestand van alle verschillende culturen op de wereld. Iedereen werd in een helder glazen voorwerp gegoten. Waarvan wij geloven dat het de waarheid vertegenwoordigd, wat ons een vorm geeft en een identiteit, wat we ten onrechte aanzien voor de “menselijke aard”. En dit kan redelijk goed functioneren – tenminste totdat we zicht krijgen op alle andere glazen voorwerpen die ons omringen.

Een tijd zullen we trachten de illusie vast te houden, dat het duidelijk is dat alleen *ander water* zich in een glazen omhulsel bevind – wij niet! Maar er zijn er onder ons, die zich kunnen bevrijden van hun glazen kooi van cultuur – we staan buiten zulke omhulsels, vanuit *ons* gezichtsveld doen de verschillende maten en vormen van de omhulsels er feitelijk niet toe.

De maat en vorm van je gevangenis is niet belangrijk. Het feit dat je *in* een gevangenis bent wel.

De kennis dat je in een gevangenis bent hoeft niet aangeleerd te worden. Het hoeft alleen maar geaccepteerd te worden. Het is niet iets wat je niet weet. Heel diep van binnen, ben je er zelf volkomen bewust van, dat wat jij de waarheid noemt slechts de magische natuurkunde van onzichtbare sprookjes is.

Hoe weet ik dat?

Zoals met elke gedachte in dit boek, is er geen noodzaak me op mijn woord te geloven. Je kunt gemakkelijk je diep begrip van dit feit ontdekken met enkele eenvoudige experimenten.

Zoals ik al eerder vermeld heb, kun je in een gesprek met je ouders vragen over goedheid. Je kunt in een gesprek met je vrienden vertellen dat je bang bent dat je in een fictie leeft die je vreugde en onafhankelijkheid wegneemt. Je kunt naar een moskee gaan en vragen of je mag toekijken. Je kunt jezelf verplaatsen in iemand anders “glazen omhulsel” en voelen hoe dat is.

Probeer het. Sluit je ogen een tijdje en beeld je in dat je in een gesprek met je ouders over goedheid vraagt, of drink wat met je vrienden en vraag over sociale mythologieën. Voel je je zenuwachtig? Krijg je een naar en knagend gevoel in je maag door alleen al de *gedachte* aan deze eerlijkheid en nieuwsgierigheid?

Waarom? Waarom ben je bang? Waarom heb je nooit zulke vragen gesteld? Wie vertelde jou dat zulke vragen niet toegestaan zijn? Werd je ooit gestraft voor het stellen van deze vragen in het verleden? Is er een wet tegen het stellen van zulke vragen?

Wat gebeurt er wanneer je zulke vragen stelt?

Je *weet* het antwoord al. Dat is waarom je bang bent.

Het is geen lafheid die je bang maakt. Het is wijsheid die je bang maakt.

Omdat *je alle redenen hebt bang te zijn.*

Mythologische liefde

Ons hele leven worden we omringd door mensen die beweren van ons te houden. Onze ouders beweren steeds gemotiveerd te zijn door wat het beste voor ons is. Onze onderwijzers verkondigen steeds dat het hun enige motivatie is, ons te helpen leren. Onze priesters uiten zorgen over

onze eeuwige zielen. En onze familieleden verkondigen eindeloos hun verbondenheid aan de stam.

Wanneer mensen beweren van ons te houden, is het niet onredelijk te verwachten dat ze ons *kennen*. Als ik jou vertel dat ik van Thailand hou, maar het blijkt dat ik er nooit geweest ben, er erg weinig vanaf weet, dan is het moeilijk voor jou, mij te geloven dat ik er echt van hou. Als ik zeg dat ik van opera hou, maar er nooit naar luister – goed, je begrijpt de algemene redenatie!

Als ik zeg dat ik van je hou, maar weinig weet van je echte gedachten en gevoelens en geen idee heb van wat je echte waarden zijn – of misschien zelfs wat je favoriete boeken, auteurs of films zijn – dan is het logischerwijze erg moeilijk voor jou om mij te geloven.

Dit is zeker het geval binnen het gezin waar ik uit kom. Mijn moeder, broer en vader deden extreme beweringen over hun liefde voor mij. Maar, als ik uiteindelijk in een gesprek, een ieder van hen vroeg een aantal feiten over mij te noemen – enkele van mijn voorkeuren of waarden – werd ik door alle drie aangestaard “of ze het in Keulen hoorden donderen”.

Dus, dacht ik, als mensen die bijna niets van me weten beweren van me te houden, dan liegen ze, of ik begrijp helemaal niet wat liefde is.

Ik zal hier niet in detail treden over mijn theorieën over liefde, anders dan te zeggen dat, in mijn beleving, liefde de onvrijwillige reactie is op deugd, precies zoals welbevinden een onvrijwillige reactie is op een gezonde levensstijl.

Deugd is een gecompliceerd onderwerp, maar ik ben er zeker van dat we het over enkele basisonderdelen die algemeen begrepen worden eens kunnen zijn, zoals moed, integriteit, welwillendheid, empathie, wijsheid enz.

Als dit het geval is, kan het niet mogelijk zijn van mensen te houden waar we niet veel over weten. Als liefde deugd vereist, dan kunnen we niet van totale onbekenden houden, omdat we niets weten over hun

deugden. Liefde hangt af van beiden, iemands deugd en de kennis ervan – En het neemt toe in verhouding tot die deugd en kennis, als we zelf deugdzaam zijn.

Door mijn hele jeugd heen, telkens als ik een persoonlijke gedachte, wens, voorkeur of gevoel uitte, werd ik over het algemeen begroet met, opslaande ogen, onbegrip, vermijding, of maar al te vaak, openlijke spot. Deze verschillende “afwijzings tactieken” gingen geheel samen met uitingen van liefde en toewijding. Toen ik begon me met filosofie bezig te houden – door het werk van Ayn Rand oorspronkelijk – werd mijn toenemende liefde voor wijsheid zomaar afgewezen als een soort van psychische gestoordheid.

Aangezien mijn ouderlijk gezin bijzonder weinig afwist van mijn deugden – en een hekel hadden aan wat ze wisten – dan konden we niet *allen* deugdzaam zijn. Als *zij* deugdzaam waren en een hekel hadden aan mijn waarden, dan konden mijn waarden niet deugdzaam zijn. Als *ik* deugdzaam was en zij een hekel aan mijn waarden hadden, dan konden zij niet deugdzaam zijn.

En dus begon ik te proberen een “ethische kaart” van mijn ouderlijk gezin te maken.

Het was één het meest beangstigende dingen die ik ooit gedaan heb. De mate van emotionele weerstand die ik voelde voor het idee, om te proberen rationeel en moreel mijn ouderlijk gezin te begrijpen was enorm.

Het voelde letterlijk alsof ik de afgrond in sprong.

Waarom was het zo beangstigend?

Juist, omdat ik wist dat ze logen. Ik wist dat ze logen over hun liefde voor mij, ik wist dat, door het te beweren, ze me verwarden, of ze wel of niet van mij hielden, ik loog ook – en tegen *mezelf*, wat het ergste is van alle leugens.

Liefde: Het Woord ten opzichte van de Daad

Het woord “succes” zeggen is veel makkelijker dan succes werkelijk bereiken. Het woord “liefde” met de mond belijden is veel makkelijker dan van iemand houden om de juiste redenen – en geliefd worden voor de juiste redenen.

Als we geen enkele standaard hebben geliefd te worden, dan zullen luiheid en onverschilligheid onvermijdelijk het resultaat zijn. Als ik buitenshuis werk heb en niemand komt ooit eens langs, ik hoef nooit iets te doen, krijg evengoed hoe dan ook betaald en ik kan niet ontslagen worden, hoe lang zal het duren voordat mijn beroepsethiek achteruitgaat? Dagen? Weken? Zeker geen maanden.

Een van de meest belangrijke vragen om te stellen bij een onderzoek naar de waarheid is, “vergeleken met wat?” Bijvoorbeeld, als ik zeg, ik hou van je, ligt besloten in die verklaring een voorkeur voor jou boven anderen. Met andere woorden, vergeleken met anderen geef ik de voorkeur aan jou. We geven de voorkeur aan eerlijkheid vergeleken met leugenachtigheid, een volle maag boven honger, warmte boven kou, enz.

Het is logischerwijze niet geldig het woord “liefde” gelijk te stellen met “gezin”. Het woord “gezin” is slechts een beschrijving van een biologische verwantschap – het is niet zinniger “liefde” gelijk te stellen aan “gezin” dan “liefde” gelijk te stellen aan “zoogdier”. Dus het woord “liefde” moet een voorkeur betekenen vergeleken met – wat?

Het is onmogelijk enige standaarden voor liefde te hebben als we niet enige standaarden voor waarheid hebben.

Omdat eerlijkheid beter is dan leugenachtigheid, moed beter is dan lafheid, waarheid beter is dan leugens, kunnen we geen eerlijkheid en moed hebben tenzij we achter iets staan dat waar is. Dus wanneer we zeggen van iemand te “houden”, is wat we werkelijk bedoelen dat zijn handelen consistent is, vergeleken met een rationele standaard van deugd. Op dezelfde wijze als, wanneer ik zeg dat iemand “gezond” is,

wat ik werkelijk bedoel is, dat zijn organen naar behoren werken, vergeleken met een rationele standaard van welbevinden.

Liefde is dus geen subjectieve voorkeur, of een biologische algemeenheid, maar onze onvrijwillige reactie op eerbaar handelen van iemand anders.

Als we deze definitie werkelijk begrijpen, dan is het makkelijk voor ons in te zien dat een samenleving die geen waarheid kent nooit liefde zal kennen.

Als niets waar is, dan is deugd onmogelijk.

Als deugd onmogelijk is, dan zijn we gedwongen te *doen alsof* we deugdzzaam zijn, doormiddel van patriottisme, stammen loyaliteit, culturele trots, bijgelovige conformismen en meer van dergelijke amorele vervalsingen.

Als deugd onmogelijk is, dan is liefde onmogelijk, omdat handelingen met geen enkele objectieve standaard van goedheid vergeleken kunnen worden. Als liefde onmogelijk is, zijn we gedwongen naar sentimentaliteit te grijpen, of de ondiepe en uiterlijke schijn van liefde.

Men kan dus inzien dat elke verzameling principes die ons vermogen voor kennis en begrip van de waarheid hindert ons uitholt, onze capaciteit voor liefde ondermijnt en vernietigt. Valse principes, illusies, fantasieën en mythologieën drijven ons uit elkaar, van deugd, van liefde, van de echte banden die we kunnen bereiken *alleen door de werkelijkheid*.

In fantasie is er slechts afzondering en schijn. Mythologie is in wezen eenzaamheid en leegte.

Verbeelding ten opzichte van fantasie

Op dit punt is het denk ik de moeite waard de verschillen tussen verbeelding en fantasie toe te lichten, omdat veel mensen, bij het

luisteren naar mijn kritiek op mythologie, denken dat ze geacht worden nu niet meer van de film *Star Wars* te kunnen genieten.

Verbeelding is een creatief vermogen dat diep geworteld is in de werkelijkheid. Fantasie is slechts een soort van ongrijpbare wensvervulling. Tolkien deed er tientallen jaren over van studie en schrijven om “*Lord of the rings*(eng), *In de ban van de ring* (titel nl)” te schrijven – en elk deel van die roman was rationeel consistent met het geheel. Dat is een voorbeeld van verbeelding. Als ik dagdream dat ik op een dag een fortuin ga verdienen door een betere roman dan “*Lord of the rings*(eng), *In de ban van de ring* (titel nl)” te schrijven – maar nooit een pen op papier zet – dan is dat een voorbeeld van fantasie. Verbeelding produceerde de relativiteits-theorie, niet fantaseren over het op een dag winnen van een Nobelprijs.

Dagdromen die nooit worden omgezet in handelen zijn het ultieme uitstel. Je een geweldige toekomst voorstellen dat je nooit iets hoeft te doen om wat te bereiken verhindert dat je een geweldige toekomst bereikt.

Op dezelfde wijze, je voorstellen dat je de waarheid kent terwijl dat niet zo is, je ervan verhindert ooit de waarheid te leren kennen. Niets is gevaarlijker dan de illusie van kennis. Als je de verkeerde weg gaat, maar niet twijfelt aan de richting, zul je nooit omkeren.

Zoals Socrates opmerkte meer dan 2000 jaar geleden, twijfel is de vroedvrouw van nieuwsgierigheid en nieuwsgierigheid baart wijsheid.

Fantasie is het tegengestelde van twijfel. Mythologie geeft directe antwoorden wanneer mensen niet eens weten wat de vragen zijn. Als in de middeleeuwen iemand vroeg, “Waar komt de aarde vandaan?” werd hem verteld: “God heeft het gemaakt”. Dit sloot effectief de noodzakelijkheid om de meer relevante vraag te stellen uit: “Wat *is* de aarde?”

Omdat religieuze mensen geloofden te weten waar de aarde vandaan kwam had het weinig nut had te vragen wat de aarde *was*, Omdat het

weinig nut had te vragen wat de aarde was, leerden zij nooit waar de aarde vandaan kwam.

Fantasie is een cirkel van leegte, die eeuwig zijn staart najaagt.

Liefde definiëren

Als mensen fantaseren dat ze weten wat waar is, dan stoppen ze onvermijdelijk met het zoeken naar de waarheid. Als ik naar huis rijdt, stop ik met rijden wanneer ik op de plaats van bestemming ben. Als mensen fantaseren dat ze weten wat goed is, stoppen ze onvermijdelijk te proberen goedheid te *begrijpen*.

En, het belangrijkste, als mensen fantaseren dat ze al goed *zijn*, stoppen ze te proberen goed te *worden*. Als je een baby wil en je gelooft dat je zwanger *bent*, stop je met het proberen zwanger te *worden*.

De vraag – waar we het antwoord al op weten – blijft dus: *waarom vertellen mensen die beweren van ons te houden nooit wat liefde is?*

Als ik een geslaagde wiskundige ben en mijn kind komt naar me toe en vraagt mij iets over vermenigvuldigingstafels, zou het grof en lomp van mij zijn de vraag af te wijzen. Als ik naar mijn moeder ga, die 30 jaar lang beweerde van mij te houden, haar vraag wat liefde is, waarom weigert zij dan mijn vraag te beantwoorden? Waarom slaat mijn broer zijn ogen op en veranderd hij steeds van onderwerp als ik hem vraag naar hetgeen waarom hij van mij houdt? Waarom beweert mijn vader van mij te houden terwijl hij steeds alles verwerpt wat voor mij waardevol is?

Waarom gebruikt iedereen om mij heen eeuwigdurend woorden die ze weigeren te definiëren? Zijn zij vol van kennis die zij niet kunnen verwoorden? Dat is geen goede reden om te weigeren de onderwerpen te bespreken. Een romanschrijver die instinctief schrijft zou logischerwijze niet vijandig zijn als hem naar de bron van zijn inspiratie werd gevraagd. Hij zou misschien niet met een volmaakt antwoord komen, maar er zou geen reden zijn het onderwerp eeuwigdurend te vermijden.

Tenzij...

Tenzij hij plagiaat pleegt natuurlijk.

Wat we weten

Dit is de kennis die we hebben, maar haten en vrezen.

We weten dat de mensen die beweren van ons te houden bijzonder weinig van ons weten en helemaal niets van liefde.

We weten dat de mensen die beweren van ons te houden deze bewering doen met het doel verplichtingen in ons op te roepen.

We weten dat de mensen die beweren van ons te houden deze bewering doen om ons te beheersen.

En zij weten dat ook.

Het is volkomen duidelijk dat ze dit weten, omdat ze *precies weten welke onderwerpen te vermijden*. Een vervalser zal het niet erg vinden als je hem vraagt wat de hoofdstad van Madagaskar is. Een vervalser *zal* het echter wel erg vinden, als je hem vraagt of je de echtheid van zijn geld mag controleren. Waarom is dit het *enige onderwerp* dat hij ten kosten van alles wil vermijden?

Omdat hij weet dat zijn geld vals is.

En hij weet ook dat als *jij* dat ontdekt, hij je niet langer kan beroven tot aan de bedelstaf.

Verplichtingen

Als ik een winkel heb en vals geld aanneem van een oplichter, maar niet weet dat het vals geld is, dan ben ik verplicht hem te geven wat hij heeft “gekocht”.

Op dezelfde wijze dat, als ik geloof dat ik geliefd ben – zelfs als men niet van mij houd – ik tot op zekere hoogte verplicht ben die liefde te beantwoorden. Als mijn moeder zegt van mij te houden en *ze* deugdzaam is, dan moet ze van mij houden omdat *ik* deugdzaam ben.

Omdat zij zelf deugdzaam is, ben ik haar liefde “verschuldigd” als iets rechtvaardigs, precies zoals ik iemand vertrouwen verschuldigd ben die zich op een consistente betrouwbare manier gedraagt.

Dus wanneer iemand probeert je te overtuigen dat ze van je houden, *trachten ze in werkelijkheid een verplichting in je te creëren*. Als ik probeer je te overtuigen dat ik een betrouwbare persoon ben is het omdat ik alle voordelen wil door behandeld te worden alsof ik een betrouwbare persoon ben. Als ik inderdaad een betrouwbare persoon *ben*, dan moet ik de aard van vertrouwen begrijpen – op zijn minst op een bepaald niveau – en dus moet ik weten dat het niet afgedwongen maar verdiend moet worden. Omdat vertrouwen *verdiene*n moeilijker is dan het slechts te *vragen*, moet ik de werkelijke waarde van vertrouwen kennen, anders zou ik niet de moeite genomen hebben het te verdienen door consistent gedrag – Ik zou er alleen om gevraagd hebben en alle moeilijke zaken hebben overgeslagen!

Als je vertrouwen eist, vraag je het onverdiende, wat aangeeft dat je niet gelooft dat je het kunt verdienen. Dus iemand die vertrouwen vraagt is automatisch onbetrouwbaar.

Waarom vragen mensen vertrouwen?

Om anderen te beroven.

Als ik geld van je wil lenen en vraag dat je mij vertrouwd, is dat omdat ik niet betrouwbaar ben en je waarschijnlijk niet terug zal betalen.

Met andere woorden, ik wil je geld stelen en je binnen mijn macht brengen.

Hetzelfde geldt voor liefde.

Liefde en Deugd

Als ik deugdzaam ben, dan zullen deugdzame mensen me op zijn minst met respect benaderen, zoniet liefde. Corrupte en slechte mensen zouden me met een zeker respect kunnen benaderen, maar zij zullen zeker niet van mij houden.

Dus deugdzaam zijn en weigeren van iemand liefde te eisen is de beste manier om deugdzame mensen te vinden.

Als je deugdzaam bent en bescheiden dan zullen andere deugdzame mensen vanzelf naar je toe neigen. Deugd die zichzelf niet oplegt aan anderen is als een magneet voor goedheid en stoot corruptie af.

Het praktische resultaat van werkelijke deugd is hoofdzakelijk zelfbescherming.

Als mijn makelaar in aandelen consistent 30% rendement behaalt op mijn investeringen, is er dan enige som geld die ik hem niet zou laten beheren, behalve dan wat ik nodig heb om van te leven? Natuurlijk niet! Omdat ik weet dat ik altijd meer zal terugkrijgen dan ik geef.

Hetzelfde geldt voor echte liefde.

Als ik deugdzaam ben, dan zal ik me onvermijdelijk positief aangetrokken voelen tot andere deugdzame mensen – en hoe deugdzamer ze zijn, des te meer ik hen zal liefhebben. Mijn energie, tijd en middelen zullen hen ter beschikking staan omdat ik weet dat ik niet uitgebuit zal worden. En dat zij mijn gulheid zullen beantwoorden.

Als jij en ik elkaar al jaren geld geleend hebben en elkaar altijd hebben terugbetaald, dan zou het onterecht zijn de volgende keer dat je me om een lening vraagt, je te zeggen dat ik het je niet zal lenen omdat ik denk dat je me niet zal terugbetalen. Jou voortdurende en eeuwige eerlijkheid tegenover mij in financiële zaken heeft bij mij een verplichting naar jou opgewekt. Dit betekent niet dat ik je altijd geld moet lenen als je daarom vraagt, maar ik kan niet terecht beweren dat mijn reden, jou geen geld te lenen is dat ik geloof dat je mij niet terug zal betalen.

Op dezelfde wijze, als je 20 jaar lang mijn vrouw bent geweest en ik nooit ontrouw ben geweest, als een vrouw belt en vervolgens ophangt, het onterecht zou zijn als je mij onmiddellijk van ontrouw zou beschuldigen.

Een belangrijke tactiek om kunstmatige en onterechte verplichtingen in anderen op te wekken is hen een positieve mening te vragen, zonder het te willen verdienen. De meest effectieve manier om dat te doen, is door een positieve mening te *geven*, die niet verdiend is – *beweren* anderen lief te hebben.

Als ik gedurende de laatste 20 jaar zelden geld aan je heb terugbetaald dat ik van je heb geleend, is het heel redelijk te weigeren mij een nog eens een lening te verstrekken. Ik zou boos kunnen worden en je onredelijk noemen, en vragen me te behandelen alsof ik betrouwbaar *was*, maar het zou nauwelijks deugdzaam van je zijn om in te gaan op mijn wens. In werkelijkheid zou het oneervol en onterecht van je zijn mijn onbetrouwbaarheid te negeren, omdat je zou handelen alsof er geen verschil is tussen iemand die leningen terugbetaalt en iemand die dat niet doet.

Als we op een deugdzame manier handelen tegenover anderen, creëren we een reserve aan welwillendheid waar we uit kunnen putten, zoals we bijvoorbeeld geld sparen bij een bank. Een man kan gebrekkig handelen en evengoed geliefd zijn, evenals iemand zo nu en dan een reep snoep kan eten en evengoed gezond kan zijn, maar er is een algemene vereiste voor consistentie en discipline. Ik zou waarschijnlijk een home-run kunnen slaan op een sportveld elke duizend slagen, maar dat zou me nauwelijks een professionele honkbalspeler maken!

Als ik op een betrouwbare manier handel, hoef ik je niet te *vragen* me te vertrouwen – en in feite zou het erg onverstandig van me zijn dat te doen. Ofwel je vertrouwt me vrijwillig, wat betekent dat je eerlijk en consistent gedrag respecteert, en terecht degenen beantwoordt die goed doen, of je vertrouwt me *niet* vrijwillig, wat betekend dat je *niet* op een juiste wijze op betrouwbaar gedrag reageert, en dus zelf niet vertrouwt kan worden.

Als, aan de andere kant, ik naar je toekom en vraag dat je me vertrouwd, ben ik bezig met een complexe berekening van vervalsing en beroving.

Het eerste wat ik probeer te doen is vaststellen of je wel iets weet van vertrouwen, Het tweede is trachten erachter te komen hoeveel zelfvertrouwen en eigenwaarde je hebt. Het derde is trachten erachter te komen of je iets van integriteit weet.

Een aanvaller zal altijd proberen de zwakste schakel in je ketting te vinden. Als ik je om vertrouwen vraag, en je geeft dat – zonder enige voorafgaand bewijs – dan weet ik dat je helemaal niets weet van vertrouwen. Evenzo, als je niet eist dat je vertrouwen verdiend moet worden, dan weet ik dat je gebrek hebt aan zelfvertrouwen en eigenwaarde.

Als je bereidt bent me te behandelen alsof ik betrouwbaar was terwijl ik dat niet ben, dan is het mij duidelijk dat je erg weinig weet over integriteit.

Dit zegt me genoeg over wat ik moet weten over je verleden. Dit maakt me duidelijk dat je nooit met respect behandeld bent als kind, en dat je nooit geleerd is mensen te beoordelen met behulp van onafhankelijke standaarden, en dat telkens als je voor jezelf op probeerde te komen, je aangevallen werd door gezinsleden.

Met andere woorden, ik zal weten dat je een gemakkelijke prooi bent.

Ik kan geen verplichting in je oproepen tenzij je accepteert dat ik je in het verleden rechtvaardig behandeld heb. Zoals met alles, is het veel makkelijker een zwakke persoon te overtuigen dat je hem eerlijk behandeld, dan het is om mensen werkelijk op een juiste en consistente wijze te behandelen. Als ik je kan overtuigen dat ik je in het verleden eerlijk behandeld heb, dan ben je mij vertrouwen “verschuldigd” en respect in het heden.

“Liefde” als predatie

Stel je eens voor dat we broers zijn en op een dag wordt je wakker uit een coma en ziet me naast het bed zitten. Na wat gepraat over koetjes en kalfjes. Vertel ik je dat je me €1000 schuldig bent. Wat je van me hebt geleend de dag voor het ongeluk. Ik vertel je dat omdat ik een aardige broer ben, en jij in het ziekenhuis ligt, je me de duizend euro niet terug hoeft te betalen – ik wil alleen dat je het je herinnerd zodat de volgende keer als ik €1000 nodig heb je me het leent.

Je zou in de zakken van je broek kunnen kijken die je de dag voor het ongeluk droeg, en je zou rond kunnen kijken in je appartement om te zien of er ergens €1000 ligt, maar er zou geen echte manier zijn om te bewijzen dat ik je dat geld had geleend. Je zou me ofwel een leugenaar moeten noemen – een beschuldiging waarvoor je geen zeker bewijs hebt – of je zou je behoorlijk meer verplicht voelen me in de toekomst geld te lenen.

Als je me een leugenaar noemt zal ik boos worden. Als je de verplichting zonder ooit de €1000 te vinden accepteert, zul je haatdragend zijn. Hoe dan ook, onze relatie is beschadigd – en door je te vertellen over de €1000 heb ik vrijwillig een complicatie en een verdenking geïntroduceerd in onze relatie. Wat nauwelijks liefdevol, terecht, of goedwillend is.

Dit is de soort hachelijke omstandigheid en misleiding die continu plaatsvindt in relaties – in het bijzonder binnen gezinnen.

Wanneer onze ouders ons vertellen dat ze van ons houden, eisen ze in feite dat we voor hen zorgen. Ze vertellen ons eigenlijk dat ze ons €1000 geleend hebben – zelfs als we het ons niet kunnen herinneren – en hen dus vertrouwen verschuldigd zijn in de toekomst, zo niet heden €1000 !

Met andere woorden, onze ouders besteden een enorme hoeveelheid energie ons te overtuigen dat ze van ons “houden” *om kunstmatige verplichtingen in ons op te roepen*. Door dat te doen nemen ze een enorm risico – en dwingen ze ons tot een nog verschrikkelijker keuze.

Hachelijke omstandigheden

Wanneer mensen je vertellen dat ze van je houden, is het ofwel een verklaring van oprechte achting, gebaseerd op wederzijdse deugd, of het is een uitbuitende en onrechtvaardige eis van je geld, tijd, hulpbronnen, of toestemming.

Er is daartussen erg weinig.

Ofwel, liefde is echt en een ware vreugde, of liefde is onecht en de meest corrupte en laffe vorm van diefstal die je jezelf kunt voorstellen.

Als liefde echt is, dan legt het geen onrechtvaardige verplichtingen op. Als liefde echt is, dan wordt het vrijwillig gegeven zonder eisen. Als een goed mens je zijn liefde geeft, en geen wederdienst verricht, dan zal hij zich terecht realiseren dat hij het verkeerd had, wat bijgeleerd hebben en weer verder gaan. Als een vrouw je vertelt dat ze van je houdt, en zich vervolgens beledigt voelt bij elk gebrek aan wederdiensten die je doet, dan houdt ze niet van je, maar gebruikt het woord “liefde” als een soort haak, om je te vangen voor de doeleinden die zij zich wenst, tot jou schade.

Hoe kun je erachter komen of de liefde die iemand tegen je uit, oprecht is of niet?

Het is heel, heel erg eenvoudig.

Wanneer het oprecht is, *voel* je het.

Wat gebeurt er dan wanneer ouders liefde van ons *eisen*?

Goed, we moeten ofwel toegeven aan deze eis, en doen alsof we met gelijke munt terugbetalen, of we moeten haar confronteren met haar manipulatie – en dus de basis van de hele relatie in gevaar brengen.

Zou iemand die werkelijk van ons houdt, ons *ooit* in deze verschrikkelijke positie brengen?

Samenleving en Religie

Het principe een goede opinie op te leggen met het doel een onterechte verplichting te creëren gebeurt op een sociaal vlak, evenals op een persoonlijk vlak. Van soldaten neemt men aan dat ze stierven om “ons te beschermen”, wat voor ons een verplichting creëert de troepen te ondersteunen. Het enkele feit geboren te zijn in een land creëert een levenslange verplichting belasting te betalen onder bedreiging van geweld, om diensten te ontvangen waar we nooit direct om gevraagd hebben. John F. Kennedy’s beroemde citaat, “Vraag niet wat je land voor jou kan doen, maar vraag liever wat jij voor je land kan doen”, is een andere wijze om te zeggen, “Een van ons gaat genaaid worden tijdens deze uitwisseling, en dat zal ik niet zijn!”

Hetzelfde gebeurt natuurlijk ook op het gebied van religie. Jezus stierf voor jou zonden, God houdt van je, je zult gestraft worden als je niet gehoorzaamt, De hel is de bestemming van ongelovigen enz. enz. enz.

Al deze emotionele trucs zijn ontworpen om verplichtingen in je op te roepen die niet zouden bestaan in een rationeel universum.

“Opoffering”, is met andere woorden slechts vermomd eisen.

Onbewust?

Al deze aanzienlijke kritieken berusten op de aanname dat mensen feitelijk *weten* wat liefde werkelijk is, en het slechts vervalsen met het doel van persoonlijk gewin

Precies zoals elke morele kritiek van een vervalser berust op de aanname dat hij werkelijk weet wat geld is, en kopieën maakt met het doel tot persoonlijk gewin.

Natuurlijk is het moeilijk te geloven dat degenen die ons omringen steeds trachten ons kunstmatige verplichtingen op te leggen door middel van een fantastische soort sociale mythologie. Wanneer je denkt aan je lieve witharige oude moeder, die alles voor je opofferde, wat zou het

betekenen haar te veroordelen vanwege het gebrek om de aard en eigenschappen van liefde te definiëren. Een vraag die zelfs grote filosofen doet verstommen?

Ja, het zou natuurlijk heel onredelijk zijn van een doorsnee persoon te vragen de ware aard van liefde nauwkeurig te definiëren, evenals het belachelijk zou zijn – of zelfs gevaarlijk – om een doorsnee persoon op straat te vragen een blindedarm operatie te doen.

Het is zeker onredelijk mensen te beoordelen aan de hand van standaarden die ze zich nauwelijks bewust zijn. Maar het is niet onredelijk mensen te beoordelen aan de hand van standaarden *die zij zichzelf hebben gesteld*. Ik kan niet alleen vaststellen voor welke prijs jij me je auto wil verkopen – maar als je de prijs van je auto zelf in het raam plaatst, is het niet onredelijk van mij te verwachten dat je die prijs zal respecteren.

Dus wanneer mensen het woord “liefde” gebruiken, plaatsen ze “de prijs in het raam”. Liefde wordt natuurlijk beschouwd als een gevoel van hoogachting voor iemand, en is ofwel gebaseerd op de deugden of kenmerken van een geliefde persoon, of is dat niet. Als liefde niet gebaseerd is op de kenmerken van een geliefde persoon, dan moet het gebaseerd zijn op de wilskracht van de persoon die hem of haar liefheeft.

Als liefde is gebaseerd is op wilskracht van de persoon die “lief heeft”, dan moet het als deugdzaam beschouwd worden zo altruïstisch lief te hebben. Als het niet deugdzaam is iemand zo altruïstisch lief te hebben, dan is er niets nuttigs of positiefs aan de interactie, omdat nog de persoon die liefheeft, nog de persoon van wie men houdt enige positieve eigenschappen bezit. We zouden evengoed obsessief stalken kunnen definiëren als “liefde”.

Als het “goed” is voor persoon A persoon B lief te hebben ondanks het gebrek aan geliefde kwaliteiten, dan is deze “goede actie” ofwel een universeel principe of niet meer dan persoonlijke voorkeur. Als ik zeg roomijs is “goed”, bedoel ik niet dat roomijs deugdzaam, moedig en met integriteit handelt. Als ik zeg dat een bepaalde handeling “goed” is, dan

moet het goed zijn voor meer dan één persoon, als het uit wil stijgen boven slechts persoonlijke voorkeur. Maar als het “goed” is iemand lief te hebben zonder geliefde kwaliteiten dan ontstaat er direct een paradox.

Als ik geen geliefde kwaliteiten heb dan bezit ik geen “goedheid” omdat goedheid een geliefde kwaliteit is. Als het “goed” is iemand lief te hebben ondanks de afwezigheid van geliefde kwaliteiten, dan ben ik per definitie niet in staat iemand lief te hebben, omdat ik geen goedheid bezit. Op deze wijze worden er twee tegengestelde morele regels gecreëerd, die niet geldig kunnen zijn. Persoon A doet “goed” door persoon B lief te hebben die niet in staat is tot goedheid. Persoon B kan alleen persoon A zijn “goedheid” mogelijk maken door te ontvangen zonder te geven – dus wat goed is voor persoon A is niet goed voor persoon B.

Nogmaals hoewel het gecompliceerd kan zijn dit syllogistisch te onderzoeken, is het een argument dat volwassen kinderen van een wederzijds afhankelijke ouder steeds hebben. Als ik mijn moeder eeuwig alles zie opofferen voor mijn vader, zal ik haar telkens vragen of alles opofferen voor je echtgenoot goed is, waarom offert mijn vader dan niet alles voor *haar* op? Waarom is zo’n offer alleen goed voor *haar*? Waarom komt mijn vader er zonder offer vanaf?

Het kan niet als “goed” beschouwd worden van iemand te houden die geliefde kwaliteiten mist. Liefde is dan ook een vorm van betaling voor deugd.

Ik moet toegeven dat ik dit begreep op een leeftijd van 13 jaar, toen ik een erg oppervlakkige jongeman was. Op school ging het woord rond dat ik een meisje ten dans vroeg. Mijn criteria, jammer genoeg was slechts op lichamelijke aantrekkelijkheid gebaseerd. Toen mijn klasgenoten me ertoe aanzetten doormiddel van pesterijen te vertellen wie ik had gevraagd. Vertelde ik uiteindelijk de naam van het meisje, en werd begroet met een verschrokken stilte. Dit meisje, hoewel toegegeven aantrekkelijk, werd beschouwd als nogal grof en dom.

“Waarom zou je haar vragen?” vroeg een vriend.

“Uh, vanwege haar... persoonlijkheid,” stamelde ik, niemand overtuigend.

Waarom was het zo, dat zelfs op jonge leeftijd, ik de behoefte had deugd voor te wenden als de basis voor mijn wens? Zou het verkeerd geweest zijn te zeggen, “Ze is nogal grof!” en daarmee tevreden geweest zijn?

En de gezichten die mensen om mij heen trokken waren erg interessant. Het was niet zozeer dat ze wisten dat ik loog – dat was nogal duidelijk. Het was meer dat ze wisten *waarom* ik loog – en ze er in feite ook nog enige sympathie voor hadden denk ik.

Ze wisten dat ik loog omdat het eenvoudiger is “goede” redenen te verzinnen voor het willen van iets slechts, dan werkelijk het goede te willen.

En deze lessen zijn ons stevig aangeleerd door onze opvoeders – maar daarover ga ik later iets zeggen.

Toen ik ongeveer 11 jaar was, stal ik wat geld van mijn broer om een boek te kopen. Hij verdacht mij van de diefstal, en besteedde een behoorlijke hoeveelheid tijd en energie me te ondervragen waar ik het geld vandaan had om het boek te kopen. Hij kon nooit bewijzen dat ik het geld gestolen had, en ik wierp muren op en ontweek met een behoorlijke vaardigheid.

Er zijn drie dingen die ik me goed herinner van die lange middag.

1. Ik werd niet fundamenteel gekweld door stelen, maar slechts bezorgd gepakt te worden.
2. Als iemand me had gevraagd of stelen verkeerd was, zou ik “ja” gezegd hebben – en het gemeend hebben.
3. Ik was niet bezorgd over deze overduidelijke tegenstelling.

Met andere woorden, ik wist dat stelen verkeerd was, maar die kennis was niet meer dan een abstractie, zoals weten hoeveel manen Jupiter heeft, of de naam van de drummer van de band “Led Zeppelin”.

Ik geloofde dat stelen slecht was – maar wat dat werkelijk betekende was dat ik wist dat ik gestraft zou worden als ik niet zou *zeggen* dat stelen

verkeerd was. Daarom zei ik het hardop, als een magische toverformule die bestraffing verdreef, zoals een heiden.

Het was vergelijkbaar met de manier waarop ik de vermenigvuldigingstafels opzegde voordat ik enig werkelijk begrip had van rekenkunde. De zin was niet “Ja, ik weet dat stelen verkeerd is, maar ik wilde een boek!” Het was zelfs minder gerelateerd dan dat: “Stelen is verkeerd, en ik wilde een boek”. Slechts twee feiten, een principe en een wens, die zich niet eens in een baan van elkaar bevonden...

Dus wist ik dat stelen verkeerd was? Zeker wist ik dat, maar voor mij betekende “verkeerd” slechts “afkeuring van”. Tegen deze tijd had ik in verschillende landen gewoond en in verschillende klassen gezeten, en ik wist dat “verkeerd” niet objectief was omdat “afkeuring van” zo enorm varieerde van plaats tot plaats. En nogal voor de hand liggend, ik het zelf “goedkeurde” geld van mijn broer af te nemen omdat ik dat deed. Er was dus mijn eigen kleine “goedkeuring” en de “afkeuring” van vele andere mensen, en ik dacht: *tja, als andere mensen dingen afkeuren waar ik de voorkeur aan geef, dan heb ik zeker het recht dingen goed te keuren die zij niet prefereren.*

Logisch, zou je zeggen. Immoreel, maar logisch. En ik zou het ermee eens moeten zijn.

Maar het belangrijke onderwerp is dat ik de regels kende, toen de regels zelf brak, en dus zelf gewoon een aantal nieuwe regels verzoon. Dit is, geloof ik veel gebruikelijker dan algemeen wordt toegegeven.

En zo komen we aan op de fundamentele vraag: *hoe verantwoordelijk zijn we ten aanzien van onze eigen hypocrisiën?*

De Open Kooi

Ik zou willen dat je jezelf een man inbeeld die in het midden van een groot weiland staat. Je bekijkt deze man enige tijd, en het duurt niet lang totdat je opmerkt dat hij heen en weer loopt binnen een klein vierkant gebied, ongeveer 10 meter in het vierkant. Dat is alles. Slechts 10 meter.

Na hem enkele uren bekeken te hebben, loop je naar hem toe. Maar wanneer je hem een hand wil geven en je arm uitstrekt verbranden je vingers door een sterke elektrische schok vanwege een onzichtbare barrière.

Geschrokken – en bezeerd – schreeuw je het uit. De man kijkt op.

“Wat is er aan de hand?” vraagt hij.

“Ik raakte daarnet deze onzichtbare barrière aan die me een verschrikkelijke opdonder bezorgde!” schreeuw je.

Hij fronst. “Ik heb niets gezien”.

Je blinkt, “Werkelijk? Je hebt nog nooit iets gehoord, gezien, of gevoeld van deze onzichtbare barrière?”

Hij schudt zijn hoofd langzaam. “Welke onzichtbare barrière?”

“Degene die je omringt – degene die je gevangen houdt binnen deze kleine 100 vierkante meter!”

“Welke kleine 100 vierkante meter?” vraagt hij. Er is geen kleine 100 vierkante meter! Ik kan overal gaan waar ik heen wil!”

“Nee, dat kan je niet!”

“Wie ben jij in godsnaam mij te vertellen waar ik wel of niet heen kan gaan? Dat beslis ik zelf!”

“Ik zeg je niet waar je wel of niet heen kan gaan – ik vertel je slechts wat je in feite doet!”

“Waar heb je het in hemelsnaam over?”

“Ik heb je de laatste paar uren geobserveerd, je staat midden in deze grote wei, en tot nog toe is alles wat je doet heen en weer lopen binnen een vierkant van 10 bij 10 meter”.

“Ik kan overal heengaan als ik dat wil verdomme!” antwoordt de man boos.

“Je zegt dat wel, maar al wat je doet is heen en weer lopen binnen deze kleine 100 vierkante meter! Als je overal heen kan gaan, alstublieft, waarom neem je dan geen stap extra?”

“Ik heb geen idee waar je het over hebt,” gromt hij. “Donder nu op van mijn eigendom!”

“Wacht – ik kan het je laten zien!” Je reikt naar de grond en plukt wat gras. Je gooit het naar de man toe. Een paar meter voor het gezicht van de man vliegen de grassprietten in brand en verdampen. Je doet dit een aantal keer, het onomstotelijke bewijs leverend dat het een feit is dat er een onzichtbaar krachtveld is dat hem omringt, van ongeveer 10 bij 10 meter.

“Zie je het?” vraag je gespannen. “Zie je dat je in een onzichtbare kooi zit?”

“Donder op van mijn eigendom, jij idioot!” schreeuwt hij, bevend van woede.

“Maar je moet weten dat je in een onzichtbare kooi zit”, schreeuw ik uit, “Je moet dat weten, omdat je nooit probeert over deze grenzen te gaan”. “Je moet eens geprobeerd hebben uit deze kooi te breken, en verbrand zijn door de elektrische schok, dat is waarom je nooit meer dan een paar stappen neemt voordat je omkeert! *Zie* je dat niet?”

Hij pakt een pistool, schreeuwt dat hij uit principe overtreders neerschiet, en nogal verstandig, ren je weg.

Dit is de grote paradox in trachten mensen iets te leren wat ze al wisten. Iedereen beweert volledige vrijheid te hebben, maar loopt heen en weer in de onzichtbare kooi van cultuur en mythologie, en ontkent het volledig. De bewijzen voor deze kooien zijn zeer duidelijk, omdat mensen altijd terugkeren net voordat zij de muren raken. Maar vervolgens ontkennen dat die kooien bestaan.

Iedereen handelt alsof ze geheel vrij zijn en geheel als slaaf tegelijkertijd. Niemand geeft toe in een gevangenis te zijn, maar beweegt zich voort binnen een kader van een 10x10 cel.

Op dezelfde wijze vertelt iedereen je dat je vrij bent, maar in feite is iedereen gevangen in kleine cellen van toelaatbare conversatie. Iedereen vertelt je dat ze van je houden, maar doet veel moeite te vermijden te praten over wat liefde is, of over wat ze van je liefhebben.

Iedereen vertelt je goed te zijn, maar ze hebben geen idee wat goedheid is – en zullen je beschimpen als je ook maar het lef hebt de vraag te stellen.

Iedereen praat over waarheid, maar de werkelijke waarheid is dat *niemand over de waarheid kan praten* – wat het is, hoe het is gedefinieerd, hoe het wordt geverifieerd, en haar waarde.

Verantwoordelijkheid

Als de man in de wei in de kooi gestopt was toen hij nog kleuter was, zou hij de grenzen van zijn gevangenis ontdekt hebben – pijnlijk – toen hij nog erg jong was. Het is heel denkbaar dat hij zou eindigen de onzichtbare gevangenis tralies te vermijden, om de illusie van vrijheid te behouden, en de pijn van gevangenschap te onderdrukken. Als je niet kunt ontsnappen uit je gevangenis, dan zou je evengoed jezelf kunnen inbeelden dat je vrij bent.

De man is niet verantwoordelijk voor het in de kooi gestopt zijn toen hij nog een kleuter was, en hij is niet verantwoordelijk voor de resulterende onderdrukking, en hij is niet verantwoordelijk de tralies van zijn kooi niet te testen, maar in plaats daarvan om te keren voordat hij ze aanraakt.

Er zijn echter twee zaken waar hij verantwoordelijk voor is.

Het eerste is dat hij verantwoordelijk is voor het ontkennen van duidelijk en kenbaar bewijs dat zijn overtuiging weerspreekt. Er zijn twee belangrijke stukken bewijs: het gras dat in de brand vliegt, en het feit dat

ondanks dat hij *beweert* vrij te zijn, hij nooit meer dan enkele stappen in mijn richting zet alvorens om te keren.

Het tweede is dat hij verantwoordelijk is voor het lamleggen van de conversatie wanneer het hem een ongemakkelijk gevoel geeft.

De essentie van wijsheid is leren waarderen “in de conversatie te blijven”, zelfs als je er een ongemakkelijk gevoel van krijgt.

Juist in het bijzonder als je er een ongemakkelijk gevoel van krijgt.

Leugens en de Conversatie

Het meest belangrijke ding in je leven is niet tegen anderen te liegen – eerlijkheid is de belangrijkste deugd. Telkens als een filosoof hedendaags naar voren komt met de deugd van eerlijkheid, blokkeert een stortvloed van vragen zijn vooruitgang – vragen ontworpen om de vage gebieden aan de grenzen van ethisch gedrag te vinden, zoals “Is het goed om tegen iemand te liegen als hij een pistool tegen je hoofd houdt en vraagt waar je vrouw is zodat hij haar kan doden?”

Dit is allemaal heel interessant, maar absoluut niet relevant voor de wereld zoals die nu is.

In de huidige wereld, staan we zo ver af van het in staat zijn elkaar de waarheid te vertellen, dat inzoomen op de vage gebieden van praktische eerlijkheid, is als een man die de eerste hulp ruimte binnenstroomt en zijn afgerukte arm vastklemt te vragen of zijn nagels geknipt moeten worden. Of, om een andere medische analogie te gebruiken. Ik beschouw filosofen als essentiële dokters temidden van een verschrikkelijke plaag. Alle mensen om ons heen creperen en sterven, en we moeten er zo hard als mogelijk aan werken zoveel mogelijk mensen te redden – met de wetenschap dat slechts heel weinig mensen het zullen redden. De meeste moderne filosofen echter staan temidden van al dit lijden, en debatteren over wat de beste manier van handelen zou zijn als een patiënt opduikt met een hartaanval, suikerziekte, een vergroeiende nagel, en getroffen word door de bliksem terwijl hij onderzocht word.

Mijn antwoord daarop is: wanneer we een wereld hebben bereikt die zo gezond is dat de eenmaal per eeuw problemen de belangrijkste zaken zijn waar we ons mee bezig kunnen houden, we nauwelijks nog filosofie nodig hebben!

Laten we dus onze mouwen opstropen, en trachten de echte plaag die ons *nu* verslindt te bestrijden, en de onwaarschijnlijke problemen laten aan een gelukkiger toekomstige tijd.

De reden dat de eerder genoemde man in de onzichtbare kooi schuld heeft voor zijn handelen is dat hij trachtte tegen je te liegen.

Wanneer je hem op de werkelijkheid wees, voelde hij zich ongemakkelijk. Eerst leek hij oprecht verbaasd – of dat een list was kunnen we niet weten. Toen de bewijzen zich begonnen op te stapelen, zowel logisch als proefondervindelijk, werd hij vijandig.

Loog hij? Natuurlijk deed hij dat.

Hij loog omdat hij jou niet vertelde dat hij zich ongemakkelijk voelde, maar begon eerder te zeuren over huisvredebreuk en te vloeken eindigend met het te voorschijn halen van een pistool.

Was dit eerlijk? Nee. Was deze man zich bewust van het feit dat hij zich steeds ongemakkelijker voelde? Natuurlijk. Sprak hij zich eerlijk uit over zijn ongemakkelijk voelen? Nee. Hij ontweek zijn eigen ongemak door jou aan te vallen.

Bijvoorbeeld toen ik mijn broer sprak nadat ik had besloten mijn moeder niet meer te bezoeken, opperde hij het volgende argument:

“Stef, je zou je moeder moeten bezoeken omdat als ik haar niet bezocht ze controle uitoefende op mijn keuzes. Als je het feit dat je haar niet mag de controle laat hebben over jou handelen, heeft ze gewonnen, en jij hebt een essentiële vrijheid verloren”.

“Dus, antwoordde ik. “Als ik je goed begrijp, vertel je mij dat ik mensen zou moeten bezoeken omdat ik ze mag, en ik zou mensen moeten bezoeken die ik niet mag omdat ze anders macht over me hebben. Met

andere woorden, er is niemand die ik ooit zou kunnen weigeren te bezoeken”.

Zoals gewoonlijk, sloeg hij de ogen op en haalde zijn schouders op.

“Maar laat mij je zeggen wat mij ongerust maakt over dit gezin,”
Vervolgde ik. “Ik heb sterk het gevoel dat mij nooit toegestaan word enige echte voorkeuren te hebben. Ik bedoel, mij word toegestaan voorkeuren te hebben op mijn eigen manier, maar niemand respecteert die voorkeuren en verandert zijn gedrag. Jij zou er de voorkeur aan geven dat ik onze moeder bezoek, en dus probeer je mijn handelen te veranderen gebaseerd op jou voorkeuren. Maar, tegelijkertijd, vertel je mij dat mijn voorkeuren betekenisloos zijn als het erom gaat wie ik moet bezoeken.

Maar hoe kunnen *jou* voorkeuren een verandering in mijn handelen vereisen, maar *mijn* voorkeuren zouden geen verandering in mijn handelen vereisen?”

Jammerlijk, onvermijdelijk, stopte de conversatie op dat punt.

Het was mij duidelijk, zelfs in die tijd dat mijn broer zich uiterst ongemakkelijk voelde door mijn vragen. Hij verzond alle gebruikelijke signalen – samengeknepen lippen, opslaande ogen, schouders ophalen en eindeloos fronsen. Ik voelde een erg sterke weerstand terwijl ik doorploegde en vroeg mijn broer of hij zich ongemakkelijk voelde. Hij beweerde van niet.

Dit was, natuurlijk een doorslaggevend moment in onze interactie. Als hij eerlijk tegen me geweest was, en me had verteld dat hij zich ongemakkelijk voelde, hadden we kunnen praten over zijn ongemak, en de wijze waarop zijn ongemak zijn positie zou hebben kunnen beïnvloeden.

Door me te vertellen dat ik iets verkeerd deed, terwijl wat er werkelijk gebeurde was dat mijn keuzes bij hem een gevoel van ongemak veroorzaakte, mijn broer loog tegen mij. Hij was hoofdzakelijk aan het proberen zijn eigen ongemak te hanteren door mij morele verplichtingen

op te leggen. Hij trachtte mijn eigenbelang aan te spreken gebaseerd op vage “hogere standaarden” en toen dat mislukte, keurde hij mijn “weerstand” af. Mijn beslissing onze moeder niet meer te bezoeken veroorzaakte grote ongerustheid in hem, omdat het de mogelijkheid van keuzes opende, daar waar er voorheen slechts absoluten waren.

Dit was een essentieel gezichtspunt van onze interactie. Ik denk dat ik een lang leven gehad zou hebben als ik honderd jaar oud zou worden. Als, echter blijkt dat technologie ons nu toestaat 200 jaar te leven, lijken honderd jaar niet meer zo’n lang leven. Wanneer er geen mogelijkheid is 200 jaar oud te worden, voelen we ons niet ongerust als we er niet in slagen het te bereiken. Als er geen mogelijkheid is je moeder *niet* te bezoeken, dan voelen we ons veel minder ongerust als we haar blijven bezoeken, zelfs als we dat diep van binnen eigenlijk niet willen.

Maar op het moment dat iemand zegt: “Ik ga mijn moeder niet langer bezoeken”, creëert dat grote ongerustheid in ons, omdat er nu een mogelijkheid bestaat *die we diep in ons echt willen* waarvan eerder werd gedacht dat het onmogelijk was.

Toen ik mijn beslissing nam had mijn broer twee keuzes hoe het best zijn ongerustheid te hanteren. Hij zou de ongerustheid kunnen onderzoeken en proberen de oorzaak te begrijpen – of, hij zou kunnen pogen zijn ongerustheid te verminderen door mij te manipuleren mijn moeder weer te gaan bezoeken.

Wanneer *keuzes* ons leven binnenkomen, waar we eerder voelden dat er alleen absoluten waren, voelen we ongerustheid, omdat we in ons diepste weten dat die keuzes altijd bestonden, maar er is ons verteld dat het *verkeerd* was om aan die keuzes te denken. Emotioneel leidt dit ons terug naar onze vroege trauma’s waarmee “cultuur” ons werd opgelegd – en dus tot een diepe en bittere kritiek van onze ouders en onderwijzers – het zet ons direct tegen het onzichtbare elektrische hek van mythologische straffen.

We willen daar echt nooit, maar dan ook nooit heengaan.

Als iemand uit de gevangenis breekt, kun je ofwel zelf proberen uit de gevangenis te ontsnappen, of je kunt de bewakers helpen om hem terug in de gevangenis te krijgen. Het kantelpunt voor de beslissing wordt bepaald door wat je besluit te doen met je eigen ongerustheid. Als je beslist je ongerustheid te hanteren als een *interne* toestand, gerelateerd aan je kernovertuigingen, je verleden, je valse trouw aan valse deugden, dan zul je gekatapulteerd worden door een kaskade van groei die het onvermijdelijke resultaat is van de beslissing te stoppen anderen te gebruiken om je eigen emoties te hanteren.

Het is een trieste werkelijkheid dat voor de meeste mensen hun gevangenis niet *aanvoelt* als een gevangenis totdat er iemand uit probeert te breken. De conclusie die zij trekken is dat de persoon die uit de gevangenis is gebroken degene is die het feitelijk *tot een gevangenis maakt* – slechts door de handeling er uit te breken! Het is dwaasheid natuurlijk, maar al te gebruikelijk.

Toen ik met mijn moeder sprak, ongeveer acht jaar geleden, voltrok zich een erg vergelijkbare interactie, precies zoals je zou verwachten. En, precies zoals je zou verwachten, was ze er veel bedrevener in dan mijn broer, omdat zij het hem had aangeleerd.

De principiële conversatie verliep op de volgende manier:

Ik zei: “Ma, ik heb het gevoel dat je niet naar me luistert.”

Mijn moeder antwoordde: “Doe niet zo raar – *natuurlijk* luister ik naar je!”

Heb je nog enige hulp nodig achter de overduidelijke contradictie te komen in deze discussie?

Ik betwijfel het.

Uitbuiting

Als ik ziek ben en een donornier van je nodig heb, heb ik vier keuzes:

1. Ik kan je zeggen dat ik graag zou willen dat jij me een nier zou doneren, zonder de verwachting dat je het moet doen.
2. Ik kan besluiten je niet naar een nier te vragen.
3. Ik kan je vertellen dat het voor mij echt nodig is dat jij je nier aan mij doneert, en je het zou moeten doen omdat ik wil dat jij het doet.
4. Ik kan je vertellen dat het immoreel is te weigeren mij een nier te doneren, en jij dus ethisch verplicht bent mij jou nier te geven, precies zoals je ethisch verplicht bent een lening terug te betalen.

In het eerste geval druk ik enkel mijn oprechte en eerlijke wens uit voor jou nier. Ik manipuleer je niet. Ik kwel je niet. Ik vertel je wat ik wil. Mijn vraag is geen eis – en mijn vraag is in principe niet om je nier, maar jou te doen begrijpen dat ik je nier *graag wil* hebben.

Dit is een cruciaal verschil dat makkelijk over het hoofd wordt gezien. Zeggen, “Ik wil je nier graag hebben,” is niet zeggen, “Geef me jou nier!” Zeggen, “Ik zou graag een astronaut willen zijn,” is niet zeggen, “Maak van mij een astronaut!”

Ofwel ben ik vrij mijn gedachten en gevoelens tegen je te uiten, of ik ben dat niet.

Als het mij vrij staat, dan moet ik natuurlijk vrij zijn uit te drukken waaraan ik de voorkeur geef wat jij doet, als dat is wat ik denk.

Als jij mijn voorkeuren als commando’s interpreteert die jij *moet opvolgen*, dan zou je er natuurlijk de voorkeur aan geven dat ik nooit een voorkeur zou uiten. Als je een hekel hebt aan de smaak van roomijs, maar telkens als ik zei, “Ik houd van roomijs,” je er een kom vol van zou moeten eten, zou je er klaarblijkelijk de voorkeur aan geven dat ik niet meer “Ik houd van roomijs” zeg. Omdat mijn wensen jou tot slaaf maken, moet jij mijn wensen tot slaaf maken.

De beste en meest afschuwelijke manier om andere mensen tot slaaf te maken is door zijn wensen op te vatten als bevelen. Indien, telkens wanneer ik mijn voorkeuren uit, jij ze opvat als bevelen, dan moet je onvermijdelijk geleid worden mijn voorkeuren te beheersen, minimaliseren, negeren of aan te vallen.

Met andere woorden, als mijn wensen bevelen zijn, dan zijn mijn voorkeuren aanvallen tegen jou.

En het enige tegengif hiertegen is nieuwsgierigheid.

Nieuwsgierigheid

Het tegenovergestelde van tirannie is nieuwsgierigheid. Het tegenovergestelde van onwetendheid is nieuwsgierigheid. Het tegenovergestelde van manipulatie is nieuwsgierigheid.

Het tegenovergestelde van onvolwassenheid is nieuwsgierigheid. Omdat nieuwsgierigheid tot wijsheid leidt.

Wat is het meest logische en doordachte antwoord op: “Ik zou graag hebben dat je me jouw nier geeft?”

Is het:

- a. “Natuurlijk, hier heb je hem – ik heb hem zelfs op ijs gekoeld voor je.”
- b. [verbaasde blik]
- c. “Vraag me dat niet, ik voel me ongemakkelijk.”
- d. “Hoe gaat het met Ajax?”
- e. “Ik *zei* je nog niet te rugbyen, je luistert nooit naar mij, ik kan niet geloven dat je me het zou durven vragen, hoe egoïstisch en manipulatief kun je *worden*?”
- f. “Geef me meer informatie”

Als we de aard van de mededeling echt begrijpen, die is: Ik heb een gevoel genaamd “Ik zou er de voorkeur aan geven dat jij me jouw nier geeft,” dan zouden we samen de aard van dat gevoel kunnen onderzoeken. Als ik bij een bushalte sta, en een vrouw naast me zegt, “Het voelt als regen.” Zou het nogal logisch van mij zijn te vragen, als ik nieuwsgierig was, “Hoe voelt dat?” discussiëren over of er wel of niet regen dreigde zou niet logisch zijn, omdat de vrouw niet zei, “Het gaat zo regenen.” Wat ze zei was: “Het voelt als regen.” wat iets heel anders is. Het is een melding van een innerlijke ervaring, geen geuite voorspelling, bevel of verwachting.

Als ik tegen je zeg, “Ik heb over een olifant gedroomd gisternacht”, zou je het dan logischerwijze oneens met me kunnen zijn? Je zou niet bijzonder geïnteresseerd kunnen zijn in mijn droom, maar het zou heel weinig zin hebben mijn mededeling te betwisten. Ofwel ik spreek de waarheid, of ik doe dat niet. Als ik de waarheid vertel is er niets om over te redetwisten – of als ik niet de waarheid spreek, is er nog steeds niets om over te redetwisten, omdat je nooit ook maar het kleinste bewijs zult hebben dat ik loog.

Dus wanneer ik tegen je zeg, “Ik zou graag willen dat jij me jou nier geeft”, zijn het de eerste vier woorden die belangrijk zijn, niet de laatste zes. Maar iedereen concentreert zich op de laatste zes, beschouwd die als een kwellende vraag en moeten dus de rest van hun sterfelijke bestaan besteden aan het hanteren en beheersen van de eerste vier.

Mededelingen van *voorkeur* zijn slechts meldingen van innerlijke ervaring, en als we geven om de persoon die ze uit, zullen we *nieuwsgierig* zijn naar haar innerlijke ervaring.

Dus om te extrapoleren tot iets algemener dan nieren, als je iets doet dat me stoort, heb ik vier algemene keuzes:

1. Ik kan je vertellen dat het mij stoort wat jij doet, zonder de verwachting dat jij je gedrag moet veranderen.
2. Ik kan de situatie vermijden.
3. Ik kan je vertellen dat wat jij doet me stoort, en dat je ermee zou moeten stoppen omdat het mij stoort.
4. Ik kan je vertellen dat wat jij doet immoreel is, en je ermee zou moeten stoppen omdat het verkeerd is.

Het is natuurlijk zo dat als mensen over het algemeen volwassen en wijs waren, zij voor het merendeel zouden kiezen voor wat zich achter deur nummer één bevind – af en toe zouden zij de situatie vermijden via deur nummer twee, voor een korte periode als zij van streek waren, maar zij zouden nooit de deuren drie en vier openen.

Maar de wereld is noch wijs noch volwassen, en dus leren kinderen al snel dat wanneer volwassenen van streek zijn of verontrust, het altijd het gedrag van de *kinderen* is dat moet veranderen. Als mijn moeder ongerust

is als ik uitga, is de “oplossing” dat ik niet uitga. Als mijn vader zich beschaamd zal voelen door mijn afwezigheid tijdens de kerkdienst, moet ik naar de kerk gaan. Als mijn moeder zich zal schamen als ik mijn vies ruikende oude schoonmoeder niet kus, is het gruwel! Als mijn moeder zich vernederd voelt als ik een speeltje van een ander kind afpak, is de oplossing dat ik “lief speel”. (Ik zou natuurlijk geen speelgoed moeten afpakken; het probleem is dat mijn moeder niet nieuwsgierig is waarom ik dat doe, maar alleen de symptomen probeert te beheersen, in plaats van trachten achter de oorzaak te komen).

Aanval

Toen ik ongeveer 14 jaar was, nam ik een zomerschool cursus, wanhopig om uit de geestelijke goelag van het publieke onderwijs te komen zo snel als menselijkerwijs mogelijk. Ik had een koele en conflict zoekende mannelijke onderwijzer, die eiste dat wij om precies 8:30 ‘s ochtends aanwezig waren, maar ons dan in de klas liet zitten en een studieboek liet lezen de eerste 30 tot 40 minuten.

Hij liet ook echt saaie documentaires zien, sprak monotoom, en was geheel geobsedeerd door de JFK moord complottheorieën.

Zo nu en dan werd ik erg slaperig, en liet ik mijn hoofd enkele minuten op de tafel rusten. Ik viel nooit in slaap, maar het zou er zeker zo uitgezien kunnen hebben.

Na een aantal weken les, stond ik op om een presentatie over slavernij te geven. Net voordat ik begon hield deze onderwijzer zijn hand omhoog en beviel iedereen hun hoofd op tafel te laten rusten.

Alle kinderen waren behoorlijk verbijsterd, zoals je kunt voorstellen – zoals ik ook was. Na enkele minuten van treiteren en bevelen lieten alle kinderen in de klas hun hoofd op tafel rusten. Mijn gezicht was erg wit, en ik was ontsteld, in niet geringe mate.

Toen iedereen zijn hoofd naar beneden had, keerde de onderwijzer zich om en schreeuwde letterlijk tegen mij: “Zie je hoe dat voelt? *Zie* je hoe

het voelt als je probeert mensen iets te leren, en zij hun hoofd op tafel laten rusten? ZIE JE HOE DAT VOELT? HET IS ONBESCHOFT! DOE DAT NIET!” Zijn aderen puilden letterlijk uit zijn nek.

En toen vroeg hij mij natuurlijk om de presentatie te doen.

Wat was er aan de hand?

Het verbazingwekkende van mensen die kinderen mishandelen is dat ze echt geen idee hebben hoe kinderen hen werkelijk zien. Ik wist dat hij alle macht had, maar het was echt een droevig spektakel, en ik kreeg een erg sterke indruk van een nietig, minderwaardig en zielig leven.

Misschien beelden ze zich in dat kinderen treiteren hen sterk doet lijken, maar de mate van minachting die ik voelde – en voel – voor degenen die hulpelozen treiteren is nauwelijks onder woorden te brengen, en ik denk dat ik daar niet alleen in sta. Wanneer we denken aan de radioactieve minachting die tieners vaak hebben voor hun ouders en andere autoritaire figuren, is het denk ik vrij eenvoudig in te zien dat kinderen treiteren geen respect afdwingt – net zo min als het slaan van je vrouw liefde oplevert.

Laten we deze onderwijzer Bob noemen, omdat ik niet meer weet wat zijn naam is na zoveel jaren. Het is duidelijk dat Bob zich niet als een goede onderwijzer beschouwde, omdat een goede onderwijzer een uitgeputte student met nieuwsgierigheid zou benaderen. Ik zou vermoeid kunnen zijn omdat ik niet kan slapen, of thuis problemen hebben, of een hormonale stoornis, of één of andere reden die weinig te maken heeft met zijn onderwijs capaciteiten – of ik zou vermoeid kunnen zijn omdat hij een saaie onderwijzer is.

Als Bob geen *nieuwsgierigheid* toont waarom ik vermoeid ben, dan zal hij nooit weten waarom. Als ik ziek ben, of gestresst (en ik had drie banen op dat tijdstip van mijn jeugd), zou hij in staat zijn geweest me op één of andere manier te helpen – of op zijn minst zou hij erachter zijn gekomen dat het niet is omdat hij een saaie onderwijzer is.

Als hij erachter komt dat ik vermoeid ben omdat hij een saaie onderwijzer is, dan kan dat natuurlijk pijnlijk zijn, maar ik heb er

absoluut geen twijfel over dat Bob liever een inspirerende onderwijzer zou willen zijn dan een saaie. Als hij wat tijd had besteed te proberen er achter te komen – met mij – waarom ik vermoed was, dan zou hij in staat geweest zijn te leren hoe hij een meer inspirerende onderwijzer zou kunnen worden, wat in overeenstemming met zijn eigen waarden zou zijn, en hem zo gelukkiger maken.

De waarheid is natuurlijk, zoals we hierboven gezien hebben, dat diep van binnen, Bob absoluut overtuigd was dat hij een slechte onderwijzer was. Wanneer ik mijn hoofd op mijn tafel liet rusten bevestigde dat zijn diepste angsten, die hij gewelddadig onderdrukte.

Wanneer we de macht van mythologie begrijpen, is het duidelijk hoe weinig Bob begreep van wat ik deed en wat ik communiceerde.

Toen ik mijn hoofd op mijn tafel liet rusten, zei ik niet, “Bob, je bent een slechte onderwijzer.” Ik zei niet, “Ik leg mijn hoofd op mijn tafel om je autoriteit tarten.” Ik zei niet, “Ik leg mijn hoofd op mijn tafel omdat ik een onbeschoft en egoïstisch individu ben die niets geeft om anderms gevoelens.”

Toen ik mijn hoofd op mijn tafel liet rusten, zei ik alleen: *“Ik ben vermoeid.”*

Al het andere is slechts mythologie – paranoïde en boosaardige sprookjes.

Al het andere waren Bob’s verzinsels, en hij verzon al dat andere met het doel nieuwsgierigheid sterk te vermijden.

Waarom? Waarom was hij zo bang voor nieuwsgierigheid?

Het is eenvoudig.

De reden dat we niet nieuwsgierig zijn, is omdat we de antwoorden al weten en we ze niet prettig vinden.

Wijsheid en Pijn

Pijn is de manier van het lichaam om ons te vertellen wat we moeten behandelen, het helpt onze volgorde van handelen te rangschikken ten opzichte van onze gezondheid. Ons lichaam geeft geen signaal over organen die goed functioneren, maar op het moment dat een kies gaat ontsteken, weten we er *alles* van!

Met andere woorden, pijn vertelt ons wat we moeten doen. Als onze kies pijn doet moeten we naar een tandarts gaan. Pijn informeert ons over de problemen die we moeten oplossen.

Als we nadenken over ons leven voordat er verdovingsmiddelen waren, is het eenvoudig te begrijpen dat we gewoonlijk een toenemende pijn moesten accepteren met het doel beter te worden. Een ontstoken kies moest getrokken worden. Heden ten dage moeten we soms de pijn van chemotherapie doorstaan om de kanker te behandelen.

Dit is de uitdaging van pijn – we houden er niet van, maar moeten vaak een tijdelijke toename ervan accepteren met het doel beter te worden.

Als ik mijn been breek, doet dat echt zeer – dat is waarom ik stop hem te bewegen. Nadat mijn been genezen is, moet ik om de volledige kracht en flexibiliteit terug te krijgen, de pijn doorstaan van fysiotherapie.

Verwondingen kunnen ons ook sterker maken. Als ik een hartaanval overleef, zou ik ervoor kunnen kiezen gewicht te verliezen, beter te eten, oefeningen te doen enz – ik zou in feite gezonder kunnen zijn dan als nooit een hartaanval *had gehad*. Evenzo dat als ik mijn been breek, mijn been sterker kan worden als het resultaat van oefeningen die nodig waren de kracht en flexibiliteit te herstellen.

Het verlies van een kies kan de wens genereren voor een betere mondhygiëne.

Er zijn een aantal belangrijke verschillen tussen lichamelijke pijn en psychische pijn, die je echt moet begrijpen als je gezonder en gelukkiger wil worden op langere termijn.

Het eerste en meest belangrijke verschil is dat *psychologische pijn kan worden overgedragen van de ene persoon op de ander*. Als mijn kies pijn doet kan ik mijn kiespijn niet overdragen op jou – maar totaal het tegenovergestelde is waar bij psychologische pijn, tenminste op korte termijn.

Als ik ongerustheid voel over wat jij aan het doen bent, kan ik die ongerustheid tijdelijk verminderen door je te dwingen je gedrag te veranderen, precies zoals ik de pijn van een kiespijn tijdelijk kan verminderen met behulp van pijnstillers – het verschil is dat wanneer ik pijnstillers neem, *jij* mijn kiespijn niet voelt.

De overdracht van psychologische pijn gebeurt bijna altijd in een hiërarchische relatie, zoals ouder-kind, baas-werknemer, een dominant/onderworpen huwelijk enz. Hulpeloosheid en afhankelijkheid – echt voor kinderen, gefantaseerd door volwassenen – zijn vereist om aan de ontvangende kant van deze parasitaire emotionele uitbuiting te staan.

Dit is de belangrijkste reden *waarom* hegemonische of hiërarchische machtsrelaties bestaan. We gooien ons vuil niet op een stortplaats omdat die stortplaats er toevallig is – de stortplaats bestaat juist *omdat* we ons vuil ergens moeten storten. Op dezelfde wijze buiten we mensen niet uit omdat ze hulpeloos zijn; we maken ze hulpeloos *met het doel hen uit te buiten*.

Bob eindigde niet kinderen te misbruiken omdat hij als onderwijzer macht had – hij zocht macht als onderwijzer met het doel kinderen te misbruiken.

Macht creëert geen corruptie; de wens tot corruptie creëert macht.

Wanneer we gekweld worden door psychologische nood, is het volkomen tegen de intuïtie *meer* van die kwelling te willen voelen – precies zoals het tegen te intuïtie is een kies te willen trekken die al pijn doet, of chemotherapie te beginnen wanneer je je nog niet ziek voelt.

Toch is dat juist wat nodig is, als we wensen beter te worden.

Als ik ervoor kies om niet naar fysiotherapie te gaan nadat mijn gebroken been genezen is, ben ik de enige die achterblijft met de resulterende zwakte en gebrek aan flexibiliteit. Maar als ik ervoor kies mijn ongerustheid te hanteren door de hulpelozen aan te vallen, verkrijg ik een tijdelijke verlichting van mijn eigen ongemak alleen door mijn kwelling aan anderen toe te brengen.

En dit is hoe het hele systeem zichzelf reproduceert.

Hoofdzakelijk door te trachten mij zo verschrikkelijk te vernederen, trachtte Bob mij te infecteren met het virus van misbruik. Omdat hij niet volwassen of wijs genoeg was de verantwoordelijkheid te nemen voor zijn eigen emoties, geloofde hij ontegenzeggelijk dat *ik* de bron van zijn ongemak was. Omdat ik hem een naar gevoel “toebracht”, handelde ik op een “vijandige” manier, precies alsof ik hem injecteerde met een vergif – en deze aanval op mij was dus een verwrongen vorm van zelfverdediging.

Bovendien eiste Bob door het toebrengen van zijn “vernedering” op mij dat ik empathie heb voor zijn gevoelens – maar als empathie een waarde is, waarom zou hij dan geen empathie hebben voor mijn vermoeidheid?

Zonder twijfel werd Bob genegeerd en herhaaldelijk vernederd als kind, en gedwongen zich te onderwerpen aan de irrationele grillen van degenen die macht over hem hadden. De natuurlijke patroonherkennings functies van zijn brein creëerden dus een algemeen commando: “Je moet diegenen gehoorzamen die macht over je hebben!” – of nauwkeuriger: “Ongehoorzaam zijn aan diegenen die macht hebben zal ervoor zorgen dat je aangevallen en vernederd word.”

Er zijn drie hoofdbestanddelen voor de psychologische kwelling die resulteert uit het vaststellen van dit principe.

Het eerste is de schaamte en gêne die het resultaat zijn van vernedering.

Het tweede is de afschuw gevangen te zijn door de macht van degenen die misbruiken.

Het derde is de woede die het resultaat is vanwege het feit dat je verteld werd dat dergelijk misbruik eigenlijk deugd is – “Dit is in je eigen belang!”

Wanneer we als kinderen misbruikt zijn, worden we in een afschuwelijke toestand geplaatst omdat we totaal afhankelijk zijn van onze misbruikers. Een vorm van het “Stockholm syndroom” openbaart zich en we dwingen onszelf degenen die ons misbruiken te “respecteren”. Dit is een heel verstandige overlevingsstrategie omdat de afschuw te weten dat we onder de misbruikende heerschappij van onze ouders staan gedurende jaren in de toekomst te veel is om te verdragen. Omdat we ook gestraft worden als we geen respect tonen, is het makkelijker hen te “respecteren” dan steeds te doen alsof – wat ze ongetwijfeld zullen doorzien en bestraffen.

Omdat misbruik bovendien altijd wordt bedekt met eigengerechte morele rechtvaardigingen (“Het is moreel verkeerd me niet te gehoorzamen!”), we ondervinden ook de *existentiële* afschuw, omdat we weten dat onze ouders morele termen gebruiken – en onze eigen wens om goed te zijn – om ons te vernederen, te beheersen en treiteren. Met andere woorden, ze gebruiken *goedheid* ten dienste van het *kwaad*, wat het slechtste is van alle corruptie.

Dus worden we er onvermijdelijk toe geleid rationele morele standaarden om te draaien – het kwellen van hulpelozen wordt onvermijdelijk deugdzaam.

Absoluten

We kunnen ervoor kiezen niet te eten, maar we kunnen de behoefte van ons lichaam voor voedsel niet uitwissen. We kunnen ervoor kiezen van een rots te springen, maar we kunnen er niet voor kiezen de zwaartekracht te weerstaan.

We kunnen doen alsof leugens waar zijn, en dat verdorvenheid deugden zijn, maar we kunnen leugens niet tot waarheid maken, of verdorvenheid tot deugden.

We kunnen de waarheid in onszelf niet uitwissen; we kunnen het alleen onderdrukken en vervormen.

Fundamenteel is filosofie geen uitvinding maar opgraving; geen ontdekking maar archeologie.

Wanneer we als kinderen zijn misbruikt zoals Bob zeker was, proberen we wanhopig onze pijn te verdoven door ons in te beelden dat onze mishandelaars deugdzaam zijn. Maar diep van binnen weten we de waarheid, dat is waarom onze vervormingen ons zo kwellen op langere termijn.

We kunnen andere mensen gebruiken om onze ongerustheid te “hanteren” zo zeker als we drugs en alcohol kunnen gebruiken om onze ongerustheid te “hanteren”.

Het verschil tussen de mythologieën die we moeten bedenken om onze kindertijd te kunnen overleven en de werkelijkheid die we als waar kennen, is de meest fundamentele bron van onze depressie en ongerustheid.

Met andere woorden, fantasie is het littekenweefsel van misbruik.

Wanneer Bob zag dat ik mijn hoofd op tafel liet rusten, “creëerde” ik ongerustheid in hem omdat ik *niet* handelde volgens de aanname waarvan hij geloofde dat het een absolute moraal was: “Je moet degenen respecteren en gehoorzamen die de macht hebben!” Zijn hysterische reactie op mijn onschadelijke sufheid ontstond niet omdat hij geloofde dat ik degene met macht *jou* moeten gehoorzamen, maar omdat hij diep van binnen wist dat het in feite *immoreel* was *degenen met macht te gehoorzamen* – en omdat hij ook wist dat als iemand met macht gehoorzaamheid eist, dat is omdat die persoon *niet moreel* is.

Met andere woorden, hij vermeed de pijn van zijn eigen misbruik door te doen alsof hij niet mishandeld was – door te doen alsof zijn mishandelaars moreel waren. Hij deed dat door de beheersing die hen was opgelegd vanuit een praktisch principe van gehoorzaamheid om te vormen tot een morele standaard van perfectie.

Rechtvaardiging als Voorspelling

Beeld je in dat je in Engeland woont en al tientallen jaren uitvaart tegen immigranten die geen tijd besteden om engels te leren. “Hoe kun je naar een plaats gaan en er komen wonen, zonder ooit de moeite te nemen de taal te leren?”

Het is niet respectvol, het is grof, en het is in afzondering leven. Iemand die een fatsoenlijk burger wenst te zijn *moet* de moeite doen de taal te leren!”

Ik publiceer talloze artikelen over dit onderwerp, Ik geef er openbare toespraken over, en beëindig vriendschappen met degenen die het niet met mij eens zijn.

Met andere woorden, ik ben *echt* overtuigd van dit idee.

Stel je dan eens voor dat ik naar Zweden verhuis. Ik woon in een jaar in Zweden, en kom dan terug naar Engeland voor een bezoek.

“Hoe is het in Zweden?” vraag je.

“Geweldig!” antwoord ik.

“En hoe gaat het met je Zweeds?”

“Oh, ik heb helemaal geen Zweeds geleerd, waarom zou ik dat doen?”

Zou dat je verbazen? Zou je niet aanvoelen dat ik nogal hypocriet was? Zou je een sterk verlangen voelen mij beter te ondervragen over mijn sterke en openlijk geuite overtuiging dat inwoners van een land het moreel verplicht zijn de taal te leren?

Als ik de tegenspraak tussen mijn overtuiging en mijn handelen uitleg door te zeggen dat het erg moeilijk blijkt te zijn een nieuwe taal te leren, en dat het niet echt noodzakelijk is als je in een gesloten culturele geïmmigreerde groep woont – zou je je gedwongen voelen erop te wijzen dat dit *precies het omgekeerde* is van de positie die ik jarenlang publiekelijk en uitbundig heb verkondigd?

Ik kan me voorstellen dat je zou opperen dat het passend zou zijn dat ik een vervolg artikel zou schrijven, terugkomend op mijn eerdere ideeën, gebaseerd op mijn nieuwe inzichten.

Zou mijn totale weigering zoiets te doen jouw mening over mij beïnvloeden?

Dit is de cyclus van misbruik.

Wanneer we als kinderen het misbruik van onze ouders rechtvaardigen om de situatie te overleven, richten we morele absoluten op over het juiste gebruik van macht. “Het is moreel voor degenen die de macht hebben degenen die geen macht hebben te kwetsen met het doel hen te beschermen, te leiden, of ‘sterker te maken’”.

Zo rechtvaardigen en overleven we de schade die ons is aangedaan.

Dit is waarom we zo vaak herhalen, en opnieuw letsel toebrengen wat ons is aangedaan.

Als ik een openlijk xenofobe engelsman was die naar Zweden verhuisde, zou ik me geheel bewust zijn van alle kritiek die ik zou krijgen als ik geen Zweeds probeerde te leren. Ik zou weten dat ik ofwel Zweeds zou moeten leren – en het goed bestuderen – of publiekelijk mijn eerdere meningen afwijzen.

“Het wisselen” van principes is erg vernederend, omdat iedereen die een waarheid verkondigd onvermijdelijk beweert dat die waarheid is gebaseerd op rede en bewijs. Niemand brengt een “waarheid” naar voren en beweert dat het slechts is gebaseerd op niet onderbouwde meningen – omdat het dan natuurlijk geen waarheid zou zijn.

Dus iemand die “de waarheid” beweert zegt altijd dat zijn waarheid slechts is afgeleid doormiddel van rede en bewijs – zelfs degenen die beweren “geloof” als de basis voor hun overtuigingen te hebben zeggen dat geloof bewijs levert, en het dus rationeel is te geloven in waarheden gebaseerd op geloof.

Als iemand een waarheid verkondigd en later zijn standpunt totaal omdraait, kan hij dat alleen geloofwaardig doen als zich nieuw bewijs openbaart. Bijvoorbeeld als blijkt dat het heelel in feite door onzichtbare feeën op tredmolens wordt voortgedreven, zal ik enige van mijn meningen over de werkelijkheid moeten herzien – maar alleen omdat nieuw bewijs naar voren is gekomen.

Maar als er geen nieuw bewijs naar voren is gekomen, dan is het duidelijk dat bewijs niet geloofwaardig als rechtvaardiging voor een eerder standpunt genoemd kan worden. Wat duidelijk wordt is, dat iemands eerdere standpunt was gebaseerd op vooroordeel, *maar de rede en bewijs werden genoemd als rechtvaardigingen.*

Dit is een belangrijk punt – en erg vergelijkbaar met de ethische en culturele hypocrisie die eerder werden beschreven.

Wanneer ik rede en bewijs als de rechtvaardigingen voor mijn overtuigingen noem, bevestig ik de macht van rede en bewijs. Met andere woorden, ik accepteer en respecteer geheel het primaat van rede en bewijs om het waarheidsgehalte van overtuigingen te bepalen.

Als blijkt dat ik geen echte rede of bewijs had voor mijn overtuigingen, dan ben ik betrokken bij dezelfde soort verschrikkelijke hypocrisie als degenen die morele argumenten gebruiken voor immorele doelen. Ik gebruik rede en bewijs ter ondersteuning van subjectieve vooroordelen.

Deze hypocrisie ligt aan de wortel van mijn publiekelijke en private uitspraken met betrekking tot waarheid. Als duidelijk wordt dat ik de waarde van rede en bewijs heb gebruikt om vooroordelen en dweepzucht te promoten, dan zijn niet alleen mijn eerdere verklaringen minder dan zinloos geworden, maar ben ik ontmaskerd als een hypocriet, een fraudeur en een manipulator.

Al mijn geloofwaardigheid is aan diggelen. Al mijn eerdere verklaringen worden geen voorbeelden van empirische waarheid, maar van schandelijke hypocrisie.

Niet goed.

Dit is precies wat er gebeurt wanneer we onze rechtvaardigingen van onze kindertijd handhaven voor het misbruik van onze ouders.

Als we geloven dat misbruik van macht moreel is, zullen we er onvermijdelijk toe geleid worden macht te misbruiken. Als ik naar Zweden ga, maar geen Zweeds leer, dan zal ik moeten liegen en uitvluchten zoeken, of doen alsof ik Zweeds geleerd heb, of ga beginnen Zweeds te leren enz. Of ik zou het magische land van “dit is gewoon op één of andere manier *anders*” binnen gaan, wat onvermijdelijk vereist dat ik consistentie voor agressie verwissel wanneer ik word bevroegd.

We herhalen wat we loven. Onze rechtvaardigingen leiden ons leven zo zeker als spoorrails treinen geleiden. De leugens die we vandaag geloven zijn de levens die we morgen zullen leiden..

De leraar die mij vernederde deed dat omdat hij geloofde dat dat is wat iemand met macht moet doen.

Bijna iedereen die geconfronteerd wordt met de keuze tussen hypocrisie of misbruik kiest misbruik.

Sadisme als redding

Als ik naar een dokter ga omdat ik mezelf ziek heb gemaakt door te roken, en de dokter schrijft een behandeling voor die mij pijn doet, is mijn dokter niet wreed, maar hulpvaardig. De dokter zoekt me niet op en kwetst mij omdat hij een sadist is, maar eerder moet ik de dokter opzoeken voor een kuur omdat ik mezelf heb bezeerd door te roken. Ik zou geen afkeer van de dokter hebben vanwege de pijn die zijn kuur veroorzaakt, maar hem eerder bedanken voor zijn bekwaamheid mij te helpen. De dokter is niet verantwoordelijk voor mijn pijn. Dat ben ikzelf.

Een kind dat is geboren in een gevangenis zal bijna onvermijdelijk zeggen: “Ik gehoorzaam de gevangenis bewakers niet omdat zij sadisten zijn met gummiknuppels, maar eerder omdat de gevangenis bewakers moreel deugdzaam zijn, en mij proberen te helpen”.

Er hangt een afschuwelijke prijs aan deze overtuiging, zoals aan alle fantasieën.

Als mijn gevangenis bewakers mij met gummiknuppels slaan moet ik hen gehoorzamen. Als ik accepteer dat ik hen gehoorzaam omdat zij me met gummiknuppels slaan, voel ik me verschrikkelijk vernederd en hulpeloos, maar behoudt een nauwkeurige beoordeling van de situatie. Aan de andere kant, kan ik ervoor kiezen mijn vernedering te verminderen door me in te beelden dat ik me niet onderwerp omdat ik geslagen word, maar eerder *dat ik geslagen word omdat ik niet gehoorzaam*. Het is niet de onwil me te onderwerpen aan de *grillen* van de gevangenis bewakers wat mij klappen oplevert, maar eerder mijn onwil me te onderwerpen aan morele deugden. De bewakers slaan mij niet omdat ze sadistisch zijn – Ik word geslagen omdat ik slecht ben. De bewakers zijn er niet verantwoordelijk voor dat ze mij slaan – Ik ben ervoor verantwoordelijk geslagen te worden. De bewakers proberen mij niet te vernederen; ze proberen mij te helpen, een betere persoon van mij te maken, precies zoals de dokter mij probeert me te helpen door me weer gezond te maken.

Zie je hoe de kwelling van morele corruptie over gedragen kan worden van de ene persoon op de ander?

Als ouders mij slaan, niet omdat *zij* slecht zijn, maar eerder omdat *ik* slecht ben, kan ik enig gevoel van eer en controle behouden in een misbruikende en hopeloze situatie.

Maar als ik deze fantasie behoud nadat ik volwassen ben geworden – nadat ik macht heb verkregen over anderen – dan wordt mijn overlevingsstrategie uitbuitend en destructief. Het gelijkstellen van misbruik aan deugd wat mij eerder in staat stelde te overleven corrumpeert mij nu. Ik ben geworden wat ik in het begin vreesde en verachtte.

Dus wanneer mijn handelen botste met Bob's overtuigingen dat het deugdzaam was degene met macht te gehoorzamen, veroorzaakte ik grote ongerustheid in hem, en zette zijn afweer in werking, door al zijn herinneringen mishandeld te zijn te actieveren.

Ik creëerde een keuze daar waar hij van dacht dat er slechts absoluten waren. Ik handelde ook op een “immorele” wijze, en hem was geleerd als kind dat het moreel is iemand aan te vallen die op een “immorele” wijze handelt.

Dus om zijn fantasieën over zijn ouders deugd te verdedigen, de toenemende ongerustheid af te weren en de afschuw die hij voelde voor de leugens die hij moest verzinnen om zijn misbruik te overleven, om de vrijheid die ik bezat te onderdrukken en die hij niet bezat, om valse morele absoluten te legitimeren – en in principe om beide, zowel het misbruik van zijn ouders en een “slechte” persoon wat zijn ouders beweerden dat hij was te herscheppen – alles met het doel hun misbruik te rechtvaardigen – hij mij aanviel.

Als ik dat nooit had begrepen, zou ik zeer waarschijnlijk Bob zijn geworden en mijn eigen misbruik hebben doorgegeven.

Als ik Bob’s misbruik persoonlijk had opgenomen, zou ik een kwelling hebben overgenomen die ik onvermijdelijk toe zou brengen aan anderen, hoogst waarschijnlijk kinderen.

Maar Bob’s misbruik had niet meer te maken mij, dan mijn slaperigheid te maken had met Bob.

Hij haalde naar mij uit omdat hij diep van binnen de waarheid kende, maar het niet kon accepteren.

Hij probeerde mij te vernederen omdat in zijn eigen brein, *één* van ons vernederd moest worden – en ik was ermee begonnen!

Hij deed kwaad met het doel de “deugd” van het kwaad te beschermen.

En het is voor ons tijd – voor ons allemaal, over de hele wereld – daarmee te stoppen.

Hoe te Veranderen

Ik was oorspronkelijk van plan dit boek dikker te maken, maar toen ik op dit punt in de tekst aankwam, begon ik een toenemende ongerustheid te voelen, wat voor mij moeilijk te begrijpen was. Ik dacht dat het zou kunnen zijn omdat ik dit boek begonnen was zonder een plan, en de weg kwijt was. Maar toen mijn vrouw en ik het boek opnieuw lazen, was het duidelijk dat het behoorlijk goed liep.

Gisteravond gingen we wandelen en bespraken de inhoud en vorm van dit boek. In iets meer dan 16 maanden had ik meer dan 800 podcasts gemaakt, het is dus niet zo dat ik ook maar in de *buurt* kwam zonder gespreksmateriaal te komen zitten.

Maar wanneer je een kwart eeuw ondergedompeld bent geweest in een vak, kan het moeilijk zijn je te herinneren hoe het was ergens aan te beginnen. Ik ben er nu vrij zeker van dat mijn ongerustheid voortkwam uit zorgen dat een te dik boek te moeilijk te verwerken zou zijn. Wanneer je een toetje wilt eten zijn vijf taarten niet beter dan één taart.

We zullen elkaar zeker weer spreken, maar ik denk dat we nu genoeg besproken hebben.

De ideeën in dit boek zullen je leven veranderen als je erover nadent, en er naar handelt. Het doel van filosofie is niet denken maar handelen – precies zoals het doel van medicijnen geen behandeling is, maar gezondheid.

Deze ideeën zitten nu in je brein, en zullen nooit verdwijnen. Je zult deze waarheden niet kunnen afleren evenmin als je in staat bent af te leren dat twee plus twee vier is. Het is dus essentieel dat je reis niet stopt door dit boek te lezen. Het is essentieel dat filosofie een *conversatie* wordt in je leven –

Dat je praat over je ervaringen met deze ideeën met de mensen om je heen, ongeacht hoe beangstigend het is.

Dit boek is geen oproep tot meditatie, maar actie.

In een wereld vol leugens, zal de waarheid je vereenzamen als je niet in discussie blijft.

Dus – ga en leef de waarheid, door de waarheid te zeggen.

Voor meer informatie over filosofie, bezoek alstublieft Freedomain Radio op www.freedomainradio.com voor gratis podcasts, artikelen, videos, en een groeiende online gemeenschap.